

ΣΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ

«Να κατακάτσει ο κουρναχτός, λίγο να μετρηθούμε...», λέει το γνωστό δημώδες. Κι από ...κουρνιαχτό, εδώ στον τόπο μας, άλλο καλό... Κι όπως αποδείχτηκε, χωρίς κανένα σοβαρό λόγο. Έτσι είμαστε εμείς οι ...Ελληναράδες. Με περισσή ευκολία όλα να τα κάνουμε δύσκολα και δυσεπίλυτα.

Βιώσαμε τις μέρες αυτές ένα μικρό ...«εμφύλιο», που ανέδειξε πολλά από τα κουσούρια μας.

Έναν «εμφύλιο» πόλεμο ανάμεσα στα μεγάλα αστικά κέντρα, αυτά τα αφύσικα, υδροκέφαλα δημιουργήματα όσων, μεταπολεμικά είχαν στα χέρια τους τις τύχες αυτού του τόπου και της έρημης της επαρχίας, που ασθμαίνοντα, μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας, αγωνίζεται να επιβιώσει.

Ξιφούλκισαν οι κ.κ. Δήμαρχοι και οι ...υποψήφιοι Δήμαρχοι των μεγάλων πόλεων και με πολύ αναληγσία και χωροφυλακίστικες συμπεριφορές, απειλούσαν θεούς και δαίμονες και όσους θέλανε ν' απογραφούν στις ερεπιωμένες γενετικές τους, στα χωριά τους (όρα εκείνος

ο ...«ωραίος» Δήμαρχος Βόλου!).

Κι όλα αυτά με το μοναδικό επιχείρημα να μη χαθούν πιστώσεις από το Δημόσιο κορβανά, μια και μέχρι τώρα αυτές γινόταν **ΚΑΙ** με κριτήριο τον αριθμό των κατοίκων κάθε πόλης. Κι ας γνωρίζαν (όπως αποδείχτηκε τελικά) πως αυτό δεν θα ισχύσει πια (υπάρχει σχετική απόφαση του τελευταίου Συνεδρίου της ΚΕΔΚΕ στη Χαλκιδική).

Στη θέση του μυαλού και της καρδιάς, μόνο οι στεγνοί αριθμοί... Και το συναίσθημα ...«στα κάγκελα». Έτσι κυνικά και χαιρέκακα (θα λέγαμε) να δείξουμε, όσο γίνεται πιο αδρά την εγκατάλειψη της επαρχίας (προς δόξαν της περιλάλητης ...αποκέντρωσης, τρομάρα μας)... Να στερησουμε (και γι' αυτή τη μέρα), τη χαρά και την ηθική στήριξη αυτών των λίγων (ακόμα) πιστών, ανήμπορων και απογοητευμένων κατοίκων των χωριών μας. Να αποτυπώσουμε και επισήμως την κατάντια και την ερήμωση παραμεθορίων περιοχών, όπως αυτή της Ηπείρου, μ' ότι αυτό συνεπάγεται.

Τι άλλο να προσθέσει κανείς, παρά να εκφράσει τη θλίψη του, για όλη αυτή την καμπάνια εκφοβισμού, αλλά και προσβολής των πιο ευαίσθητων συναισθημάτων, όσων δεν θέλουν να σβήσουν

αλλιώς οι μικρές πατρίες θα ερημώσουν, θα σβήσουν από το χάρτη...».

Και προσθέτει:

«Ζητάμε από τους συμπατριώτες μας να έλθουν και αυτό το Σαββατοκύριακο

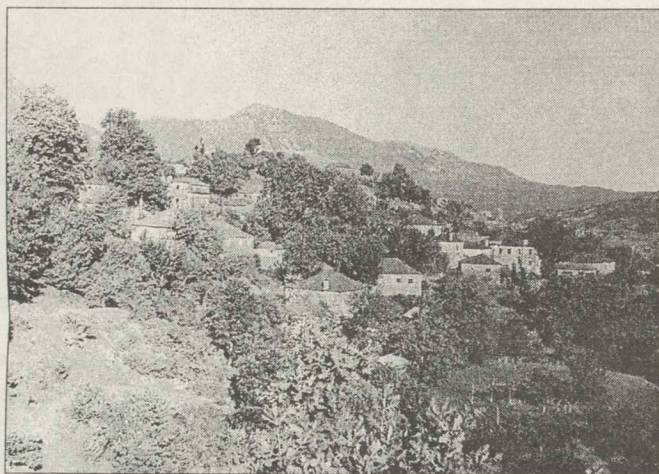
υπάρχουν ακόμα οι μεγάλες ανθρώπινες αξίες γιατί ακόμα εξακολουθούν να υπάρχουν άνθρωποι. Υπάρχουν τα ήθη και έθιμα, η παράδοση, ο ελληνικός πολιτισμός, υπάρχει η ανθρωπιά και η αλληλεγγύη, υπάρχουν οι κοινές χαρές αλλά και οι κοινές λύπες, υπάρχει η διάθεση για δημιουργία και προσφορά, υπάρχει δηλαδή η φλόγα του Ελληνισμού και της συνέχειας (...). Ελάτε να ενώσουμε τη φωνή μας και ν' απαιτήσουμε από την πολιτεία να **στηρίξει έμπρακτα την επιβίωση και συνέχεια των ορεινών χωριών**. Μόνον έτσι τα μεγάλα αστικά κέντρα δεν θα γίνουν **χωματερές ανθρώπων**».

(«Ελευθεροτυπία» 17/3)

Σε κάποιους (όσοι ήταν ...«έτοιμοι από καιρό»), έπιασαν «τόπο» παρόμοιες εκκλήσεις και πήγαν στα χωριά τους. Σε κάποιους άλλους, υπερίσχυαν οι εκβιασμοί, οι σκοπιμότητες και η παραπληροφόρηση.

Μπράβο στους πρώτους... Κράια για τους δεύτερους. Καλό Πάσχα.

B.T.

και δεν δέχονται να ξεχάσουν τις «**μικρές πατρίδες**» κι ότι αυτές για κάποιους κάτι σημαίνουν.

Μας συγκίνησε η έκκληση εκείνου του προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου της ορεινής **Καστανίτσας Κυνουρίας**. Την προσυπογράφουμε. Λέει:

«Θα ήταν πιο έντιμο —λέει— να πουν ότι έτσι κι

στα χωριά μας. Όχι για να δείξουμε αριθμητική δύναμη, αλλά **για να αποδείξουμε πως μια ιστορική πορεία αιώνων έχει και θα έχει συνέχεια**. Μας ενώνουν ακατάλυτοι δεσμοί που άντεξαν στο χρόνο και το κυριότερο βοήθησαν τον Ελληνισμό να διατηρήσει την **ιστορική του φυσιογνωμία**. Στις μικρές πατρίδες, αγαπητοί φίλοι,

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΥΒΟΙΑ

Η Ι.Λ.Ε.Ζ. και «Το ΖΑΓΟΡΙ μας», διοργανώνει 3ήμερη εκδρομή 25, 26 και 27 Μαΐου, στο νησί της Εύβοιας.

Το πρόγραμμα της εκδρομής

1η ημέρα: Αναχώρηση ώρα 08.00 από το σημείο «**Ρολόι**» της Κεντρικής Πλατείας με τελικό προορισμό την πρωτεύουσα της Εύβοιας Χαλκίδα. Κατά την πορεία μας επισκεπτόμαστε τη Ναύπακτο, το Γαλαξίδι και την Ιτέα. Στάση για καφέ και φαγητό σε όποιο από τα παραπάνω σημεία επι-

θυμούμε. Άφιξη στην πόλη της Χαλκίδας τις απογευματινές ώρες και τακτοποίηση στο ξενοδοχείο. Διανυκτέρευση.

2η ημέρα: Γνωριμία με τα αξιοθέατα της Βόρειας Εύβοιας. Προσκύνημα στον Άγιο Γιάννη το Ρώσο και συνέχεια επισκεπτόμαστε το πανέμορφο χωριό Λίμνη. Στάση για καφέ και αναχώρηση για Αιδηψό (γνωστό ιαματικό θεραπευτικό κέντρο) όπου και θα γευματίσουμε. Επιστροφή στη Χαλκίδα. Διανυκτέρευση.

3η ημέρα: Αναχώρηση από Χαλκίδα για τα Ιωάννινα μέσω Αράχωβας, Δελφών και Ναυπάκτου. Στάση για φαγητό σε όποιο σημείο επιθυμούμε. Άφιξη αργά το απόγευμα στα Ιωάννινα έχοντας περάσει ένα όμορφο ταξίδι.

Εξοδα συμμετοχής 24.000 δραχμές κατ' άτομο με πρωινό.

Δηλώσεις συμμετοχής στα τηλέφωνα του περιοδικού μας 74-000 και 79-286 τις πρωινές ώρες.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Αποκριάτικα...

Λέμε για το Μάρτη πως «δε λείπει απ' τη Σαρακοστή». Αφού, λίγο μπρος-λίγο πίσω, η Σαρακοστή αρχίζει στις μέρες του. Ε, να μην πούμε και για το Φλεβάρη πως «δεν του λείπουν οι Απόκριες;». Φέτος, μάλιστα, μονοπώλησε όλη τη διάρκεια της Αποκριάς. Απ' το Τριώδιο μέχρι της Τυρινής και της Καθαρής Δευτέρας. Μοναχοφάης και μοναχογλεντζές. Έτσι, να μη δει κι ο Μάρτης... άσπρη μέρα. Αυτός, νηστειακά και προσευχή.

Το επίκαιρο της Αποκριάς, σίγουρα, θα είναι ανεπείκαιρο για σας τους αναγνώστες του «Ζαγοριού» μας, που λαβαίνετε το φύλλο του Μαρτίου, στο τέλος του και ante portas (εν όψει) του Πάσχα. Όπως είναι γνωστό, η ύλη του περιοδικού ολοκληρώνεται το πρώτο 10ήμερο κάθε μήνα, για να υπάρξει ο αναγκαίος χρόνος της τυπογραφικής διαδικασίας και διεκπεραίωσης. Άντε λοιπόν, τώρα, όταν κυλάει ένας ολόκληρος μήνας Σαρακοστής, ο Μάρτης, να μιλάς και να μεταφέρεις καρναβαλιστική ατμόσφαιρα. Ωστόσο, το χρονογράφημά μου που σχολιάζει την επικαιρότητα και γράφεται τη ζήτη τη στιγμή (τέλο Φλεβάρη), ζει ακόμα τον απόηχο της Αποκριάς και του Καρναβαλιού (αυτά τα δύο πάνε χέρι-χέρι). Και στο φετινό Φλεβάρη, καιρού επιτρέποντος, το Αποκριάτικο ξεφάντωμα κυριάρχησε απ' άκρη σ' άκρη του πλανήτη μας, σε κάθε πόλη, σε κάθε περιοχή. Κι όσο το Καρναβάλι θα κυριαρχείται από το πνεύμα και τη σκοπιμότητα της εμπορευματοποίησης παίρνοντας φολκλορικό μοτίβο, χρονιά τη χρονιά, τόσο οι Απόκριες και οι καρναβαλικές εκδηλώσεις θα μας απορροφούν ολοκληρωτικά τη χρονική αυτή περίοδο.

Η ΜΑΣΚΑ, βασικό χαρακτηριστικό του Καρναβαλιού, είναι η άλλη πλευρά της πραγματικότητας. Η μη πραγματικότητα! Χρησιμοποιήθηκε από τις παλιές περιόδους της ιστορίας και στην πορεία της πλουτίστηκε με πολλά άλλα στοιχεία: τη σάτιρα, το κωμικό, δεισιδαιμονικά δρώμενα, το απόκρυφο, την υπεκφυγή από κοινωνικά πιστεύω και κοινωνικές καταπιέσεις. Αρχικά ο άνθρωπος, φορώντας τη μάσκα ή δέρματα ζώων, απέκρυπτε την προσωπική του ταυτότητα, ώστε να εκδηλώνεται και να συμπεριφέρεται κατά απελευθέρωτο τρόπο, διάφορο της καθημερινότητάς του. Επί πλέον δε στην περίπτωση της κωμωδικοποίησης προσώ-

πων και καταστάσεων, να αντιγράφει την πραγματική τους μορφή.

Ανέκαθεν ο άνθρωπος μη έχοντας, ακόμα, εξήγηση των φυσικών επικίνδυνων φαινομένων και ανίσχυρος ν' αμυνθεί σ' αυτά, περιχαράκωθηκε με δεισιδαιμονικές τελετουργίες και μαγικές πρακτικές, που επιβιώνουν, κατά περιοχές και με διάφορες παραλ-

που χαρακτηρίζουν και τις σημερινές, ακόμα, εκδηλώσεις των καρναβαλικών δρώμενων (1).

Ο Φλεβάρης, σαν ενδιάμεση, στο χειμώνα και την Άνοιξη, χρονική περίοδος, αναμφίβολα προσδίδει έμφραση και νόημα στις εκδηλώσεις της αποκριάς. Οι βαρείς χειμώνες, παλιότερα, που έκλειναν τους ανθρώπους στο «καβούκι» τους και η περιορισμέ-

λαγές, μέχρι και σήμερα. Αργότερα, όταν αναπτύχθηκε η γεωργική κτηνοτροφική, κυρίως, παραγωγή, τα καρναβαλικά δρώμενα συνδέθηκαν και με την ευφορία της γης και την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας. Και όχι μόνο τις απόκριες, αλλά και σε άλλες περιόδους του χρόνου, σε σύνδεση και με τα θρησκευτικά δρώμενα.

Στην αρχαία Ελλάδα, που οι άνθρωποι δε φείστηκαν στην παραγωγή θεών, που αντιπροσώπευαν, αντίστοιχα, κάθε εκδήλωση ζωής και των δραστηριοτήτων της, σχηματοποιούνται, μπορεί να ειπωθεί, οι «καρναβαλικές» εκδηλώσεις με Διόνυσους, Βάκχους, Πάνες και τις κουστωδίες τους από Σειληνούς, Σάτυρους και Μαινάδες. Ο Διόνυσος, ως κύριος εκφραστής αυτών είναι: «...ο αρχαίος Ελληνικός Θεός της θλάστησης και της ανάπτυξης των δυνάμεων της ζωής, του οποίου η προσωπικότητα και η λατρεία χαρακτηρίστηκαν από ιδιαίτερη έκφραση στην απελευθέρωση της άμεσης ζωικής δύναμης των όντων και των ορμών του πλήθους, ως πηγών της ζωής, καθώς και στην ενέργεια του κρασιού, ως πρακτικού εργαλείου ή συμβόλου της έκστασης και του ενθουσιασμού...», στοιχεία

νη χειμερινή διατροφή σε ζωικά μόνο είδη (κρέας, γαλακτερά) —αφού έλειπαν οι σημερινές ταψιγυμένες πράσινες τροφές— προδιέθεταν τους ανθρώπους σε μια πολύμορφη έκφραση που αντιστοιχούσε στον αποχαιρετισμό του χειμώνα, την προύπανση της άνοιξης και την «αποσπίρση» της ζωής σε ευρύτερα πεδία δραστηριοτήτων. Γι' αυτήν την μεταβατική περίοδο, εκ των πραγμάτων, καθιερώθηκε το «απόκρευμα» του κρέατος και των γαλακτερών για να επακολουθήσει η αποτοξίνωσή τους, κατά τη Σαρακοστή, περίοδο περισυλλογής και προετοιμασίας για τις γιορτές του Πάσχα.

Όπως είπαμε, στη διαδρομή της ζωής, οι καρναβαλικές εκδηλώσεις συνδέθηκαν με ιστορικά γεγονότα ή άλλες ιδιαίτερες καταστάσεις, έτσι ώστε κατά περιοχές, να διαμορφώσουν μια χαρακτηριστική εμφάνιση και νόημα στις εκδηλώσεις. Τέτοιοι είναι, ενδεικτικά, οι Γενίτσαροι και Μπούλες στη Νάουσα, ο Θρακικός Καλόγερος, ο Βλάχικος γάμος στη Θήβα κλπ. Φυσικά, και δεν λείπει πάντα το «επιχειρηματικό δαιμόνιο», ο Καρναβάλος «εκσυγχρονίζεται», αποκτά άρματα πάσης φύσεως, παίρνει

φολκλορικό μοτίβο, με συμμετοχή πλήθους κόσμου, όλων των ηλικιών, που «ορχούνται» στους έντονους μουσικούς ρυθμούς της σάμπας, ροκ κλπ. (Πιο ντε Ζανέιρο, Μοσχάτο κλπ.). Το πλούσιο θέαμα —βοηθούσης και της Τι-Βι— στη μεγαλοπρέπεια του! Η παράδοση αλλοιώνεται και περιθωριοποιείται. Ο Τουρισμός ανθεί...

Στην περιοχή μας, μακριά από τα αστικά κέντρα και με το λιγοστό κόσμο, επιβιώνει ο (ο)φάνος ή τζαμάλα, που γύρω τους ξετυλίγονται ο χορός και όποιες άλλες εκδηλώσεις. Πάντα οι εκδηλώσεις της αποκριάς είχαν έναν τοπικό ή «οικογενειακό» θα έλεγα χαρακτήρα, με χορό στο κέντρο του χωριού, επισκέψεις στα σπίτια για «κόθρα», πίτες και κρασάκι και με μασκαράδες που προσπαθούσαν, εκ των ενόντων, με παλιά ρούχα κλπ. να παρουσιάσουν το γιατρό, το δάσκαλο, κάποια χαρακτηριστική γριούλα ή άλλα πρόσωπα, χωρίς... Βραζιλιάνα «τρέμουλα».

Η μάσκα, πέρα από την κυριολεκτική της σημασία, που σημαίνει προσωπίδα που βάζουμε στο πρόσωπό μας, για ν' αποκρύψουμε την ταυτότητά μας ή ν' αποδώσουμε τη μορφή άλλων ανθρώπων ή ζώων, κάτι που συναντάται στο θεατρικό χώρο (Κινεζικό θέατρο με μάσκες, το γνωστό ΝΟ ή σε αρχαία δρώμενα) έχει και μεταφορική σημασία με ποικίλες προεκτάσεις. Έτσι, μπορεί να είμαστε στον περίγυρό μας «μασκαρεμένοι» δηλ. χωρίς μάσκα (προσωπίδα) στο πρόσωπό μας, αλλά μ' εκείνη τη μάσκα της υποκρισίας και της «παράμορφωσης» που χαρακτηρίζουν τις διαπροσωπικές μας ανθρώπινες σχέσεις.

Η ταυτότητα ενός ανθρώπου δεν είναι μόνο η φυσιογνωμική (όπως γράφουν οι ταυτότητες: κλπ. αλλά και η ηθική, που με στοιχεία: την αξιοπρέπεια, το κύρος, την ακεραιότητα, την πνευματικότητα του και ψυχής και άλλων, συνθέτουν το περιγραφικό και την αξία της προσωπικότητας ενός ανθρώπου. Αυτό, όμως, η «καθημερινή μας αποκριά», μας πάει πολύ μακριά για ν' ασχοληθούμε. Ες άλλοτε...

Θα είμαι πολύ πιο επίκαιρος, αν, από τώρα, σας ευχηθώ: Καλό Πάσχα.

ΣΤ. ΣΥΚΙΩΤΗΣ

(1) Εγκυκλ. «Πάπυρος», τ. 21, σελ. 146.

Το παρελθόν διαπερνάει το σήμερα

Η έκθεση «Ζαγορισίων Βίος» στο Ριζάρειο Κέντρο στο Μονοδένδρι μέχρι το καλοκαίρι

Ανοιχτή από τις αρχές του μήνα Φεβρουαρίου είναι η έκθεση φωτογραφιών με γενικό τίτλο «Ζαγορισίων Βίος» στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο στο Μονοδένδρι. Το πανέμορφο Αρχοντικό Πανταζή έχει ανακαινιστεί και αναπαλαιωθεί και λειτουργεί πλέον ως μόνιμος εκθεσιακός χώρος. Ένας χώρος με λειτουργικότητα και ποιότητα σπάνια και σίγουρα δυσεύρετη στα καθ' ημάς πολιτιστικά. Η πρώτη έκθεση που άνοιξε και το χώρο ήταν αυτή του Κωνσταντίνου Μάνου, ο οποίος παρουσάσε μία παισιότερη, διάσημη δουλειά του με φωτογραφίες από την Ελλάδα του '60. Αυτή η έκθεση, όπως έχουμε ήδη σημειώσει, γνώρισε μεγάλη επιτυχία συγκινητώντας πλήθος επισκεπτών, αλλά και εκατοντάδες μαθητές που συμμετείχαν σε σχετικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Ιστορίες ζωής

Η νέα έκθεση που θα κρατήσει όλο το χειμώνα και την άνοιξη, δεν θα μπορούσε παρά να αφορά τα Ζαγοροχώρια ή καλύτερα την καθημερινή ζωή των Ζαγορισίων. Εκτίθεται 116 φωτογραφίες στους δύο ορόφους του κέντρου, όλες γεμάτες από πρόσωπα και μικρές ιστορίες ζωής. Αν κάθε καλή φωτογραφία έχει να διηγηθεί στο θεατή της μία μεγάλη ιστορία ή συχνά πολλές ιστορίες, τότε αυτές οι φωτογραφίες που είδαμε είναι σ' αλήθεια καλές φωτογραφίες. Δεν είναι μόνο αυτό που βλέπεις περνώντας το βλέμμα από κάδρο σε κάδρο. Είναι η φαντασία που συμπληρώνει την αναπαράσταση, η μαγική συνεισφορά της τέχνης στο φαντασιακό, με ένα σημειωμένο πορτραίτο να μετατρέπεται σε ίχνο βιωμένης πραγματικότητας. Αν θέλαμε να χαρακτηρίσουμε με λίγες λέξεις την έκθεση, θα λέγαμε ότι είναι μία δυνατή εμπειρία, μια ισχυρή αίσθηση ζωότητας. Είναι σχήμα οξύμωρο, γιατί οι φωτογραφίες αφορούν το «νεκρό» παρελθόν.

Η πιο παλιά φωτογραφία της συλλογής δείχνει μια οικογένεια Μονοδενδριτών το 1880, ενώ οι πιο πρόσφατες φτάνουν μέχρι το 1940. Αυτό όμως το παρελθόν, που όλοι θέλουμε να το ξεριζώσουμε ή να το νοσταλγούμε ωραιοποιώντας το, δεν έχει απονεκρωθεί. Είναι παρών στη ζωή μας, γιατί αγγίζει τη ζωή μας. Τη διαπερνά.

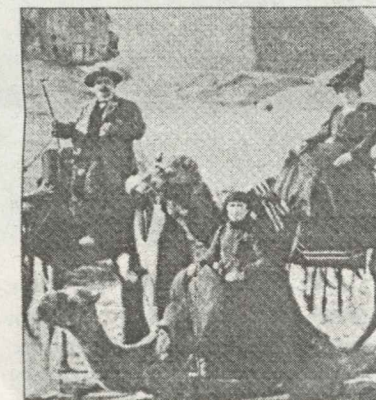
Διαφορετικές γυναίκες

Οι φωτογραφίες των γυναικών είναι χαρακτηριστικές. Πολλά πρόσωπα είναι σφιγμένα, σκληρά. Είναι κάτι που βλέπεις κανείς συχνά σε παλιές φωτογραφίες και δεν μπορεί να μην σκεφθείς ότι αν για τους άνδρες ήταν μία φορά δύσκολο να εκτεθούν στο φακό (και μάλιστα ενός ξένου), για τις γυναίκες μπορεί

Η έκθεση μας εισάγει σε έναν άλλο μαγευτικό κόσμο που μοιάζει ταυτόχρονα πολύ οικείος αλλά και πολύ μακρινός. Με το φακό του Θεοφάνη Φραγκούλη, του Σπύρου Μελετή, του Σπύρου Χουτζαίου κι άλλων ερασιτεχνών ντόπιων φωτογράφων ανασυντίθεται μία ολόκληρη εποχή, μία ολόκληρη ζωή.

να ήταν και 10 φορές πιο δύσκολο. Κι όμως, δύο Σαρακατσάνες ντυμένες με την παραδοσιακή τους στολή, αλλά ρούχο δικό τους, καθημερινό κοπάνε στο φακό με αυτοπεποίθηση και ζωντάνια. Να ήταν σίγουρες και ασφαλείς μέσα στη φυλή τους; Ποιος ξέρει. Έτσι κι αλλιώς πάντως το βλέμμα είναι αυτό που μας αιχμαλωτίζει πάντα σε ανάλογες εκθέσεις με ρεαλιστικές φωτογραφίες. Το είχαμε επισημάνει και στην έκθεση Μάνου. Ένα βλέμμα καθαρό, αγνό. Δεν μπορεί αυτό το βλέμμα να μην έχει σχέση με την ύπαρξη της κοινότητας γύρω απότους ανθρώ-

«Ζαγορισίων Βίος» στο Μονοδένδρι

πους. Με τη βεβαιότητα της κυκλικής εναλλαγής του χρόνου, με τα σημάδια των μεγάλων θρησκευτικών γιορτών, με τη φύση να ορίζει τις μεταβολές της κοινωνικής δραστηριότητας. Δεν είναι απλώς η ειδυλλιακή εικόνα που μεταφέρουν κατά καιρούς οι διάφοροι πατριδολάτρεις ακυρώνοντας στην πραγματικότητα την πραγματική ποικιλία της ζωής. Οι Ζαγορισιολογίες που καβαλάνε τα καλοφροντισμένα αλόγα τους κι όλοι μαζί πάνε στο πανηγύρι στην Αρίστη ή στα Πεδίνα δεν σκέφτονται εκείνη τη στιγμή ότι «υλοποιούν» μία παράδοση. Ζούνε τη ζωή τους όσο μπορούν καλύτερα και επειδή κατέχουν μέσα τους το χρόνο, μπορούν και να τη χαίρονται. Ίσως γι' αυτό να φωτογραφίζονταν παλιά στα πανηγύρια. Πλούσιο το λαογραφικό υλικό έτσι κι αλλιώς σ' αυτές τις φωτογραφίες, να ξεχωρίσουμε όμως αυτές με τα Τακούτσια (στους Γήπους το 1909, ή με τον Ντίνο Κανά και τον Μπεκάρη το 1938) ακριβώς γιατί μεταδίδουν αυτή τη χαρά.

Σύγχρονοι των καιρών

Για να επιστρέψουμε στις γυναί-

κειες φιγούρες, είναι εύκολη η παρατήρηση του τρόπου με τον οποίο αλλάζει τη ζωή των χωριών αυτή η πρόκληση αστικοποίησής τους. Δουλεύουν για δεκαετίες οι Ζαγορισιολογίες έξω και στέλνουν λεφτά και νέες μόδες στα σπίτια τους. Κι έτσι οι γυναίκες και οι κόρες τους φοράνε τη δεκαετία του '30 τα ίδια φορέματα με αυτά του Παρισιού ή της Αμερικής. Τολμάνε μάλιστα να τα δείχνουν στο φακό, να είναι ακόμα και τολμηρές ενδυματολογικά γυμνώνοντας τα χέρια τους και αποκαλύπτοντας ταυτόχρονα, ότι οι κοσμογυρισμένοι έχουν ίσως και καλύτερα ήθη. Πιο ανοιχτά για να ακριβολογούμε. Η Ηπειρος που ακόμα και σήμερα φοβάται το καινούργιο, στα Ζαγοροχώρια δοκιμάζε ήδη τον εκσυγχρονισμό από τον προηγούμενο αιώνα. Κι όσοι ζούσαν έξω, οι απόδημοι είναι φανερό ότι έχουν πιάσει το νόημα των καιρών. Όπως ο κ. Κ. Δ. Πριμικύρης «επίσημος προμηθευτής όπλων του τσαρικού στρατού στη Σιβηρία και τη Μαντζουρία το 1910» ο οποίος φωτογραφίζεται κάπου στην Άπω Ανατολή με κινέζικη ομπρέλα για τον ήλιο πάνω σε άμαξα που κουβαλάει κάποιος δούλος. Ή σαν τους Βεκυληδες (προσοί) που γιορτάζουν ανοιχτά την Καθαρή Δευτέρα του 1897 παρουσία των Τούρκων μάλλον σωματοφυλάκων τους.

Πέρα από το φακό

Σε αυτές τις 116 φωτογραφίες βλέπουμε αυτό που ήθελαν και μπορούσαν να φωτογραφίσουν οι ερασιτέχνες στην πλειοψηφία τους φωτογράφοι. Γι' αυτό και τα πλάνα είναι τα περισσότερα εξωτερικά και συνδέονται με χαρακτηριστικές στιγμές του χρόνου. Είναι δηλαδή αναμνηστικές φωτογραφίες και όχι φωτορεπορτάζ.

Έτσι δεν βλέπουμε τη ζωή των πολύ φτωχών Ζαγορισίων παρά ελάχιστα, ή δεν βλέπουμε πολλά καθημερινά γεγονότα. Επειδή όμως οι φωτογράφοι έβλεπαν φαίνεται μακριότερα από την εποχή τους οι φωτογραφίες έχουν μία ιδιαίτερη καλλιτεχνική αξία. Λένε πολύ περισσότερα από όσα δείχνουν, όπως λέγαμε και στην αρχή. Μοιάζουν με παράθυρα στον κόσμο, παράθυρα για όσους έχουν ακόμα μάτια να δουν και να ονειρευτούν. Περιέργως το παρελθόν υποδεικνύει κι ένα τρόπο για το μέλλον. Τρόπος όμως μάλλον ξεχαμένο ανεπιστρεπτό.

Ας μην είμαστε όμως απαισιόδοξοι.

Οι συντελεστές

Έχει σημασία να επισημάνουμε ότι η λειτουργικότητα της έκθεσης και η σημασία της αναδεικνύεται τόσο από τον ίδιο το χώρο του Ριζάρειου Κέντρου, όσο και από τη φροντίδα και την επιμέλεια στο στήσιμο που προηγήθηκε. Τη συλλογή και την επιμέλεια των φωτογραφιών έκανε ο κ. Άγγελος Κίτσος και οι φωτογραφίες ανήκουν στη συλλογή της Ριζαρείου. Μάλιστα θα εκτίθενται με τον καιρό και νέες αφού το αρχείο είναι πολύ μεγάλο. Τη σχεδίαση της έκθεσης και την καλλιτεχνική επιμέλεια έκανε ο Γιάννης Δήμου που είχε και την επιμέλεια της έκθεσης του Μάνου, μαζί με τον γιο του Ιάσονα Δήμου, την Εφη Κομνηνού και το γραφείο Αρείων. Η αναπαραγωγή και η μεγέθυνση των παλιών φωτογραφιών έγινε με παραδοσιακές μεθόδους στα εργαστήρια του σπουδαίου Έλληνα φωτογράφου Σπύρου Μελετή καθώς και στο εργαστήριο του Τάκη Αναγνωστόπουλου που ήρθε πολλές φορές στο Μονοδένδρι για να στηθεί η έκθεση. Γραφιστικές εφαρμογές έκανε ο Κώστας Ζήσης, κατασκευές ο Πέτρος Τζούπας και ο Γιώργος Νάκος, χρωματισμούς, ο Φώτης Κύρος, ψηφιακές εκτυπώσεις ο Κώστας Γιαννακός και πλαίσια ο Κώστας Σερραφενίδης. Την καλαίσθητη αφίσσα που μπορεί κανείς να προμηθευθεί στην έκθεση σχεδίασε ο Στάθης Ζαλίδης. Όπως αποδείχτηκε και στην προηγούμενη έκθεση πολύ σημαντική δράση είναι αυτή του εκπαιδευτικού προγράμματος. Σχολεία της πόλης με οργανωμένο τρόπο επισκέπτονται την έκθεση και παρακολουθούν μια πρωτότυπη παρουσίαση. Στη συνέχεια σε ένα τετράδιο που το παίρνουν μαζί τους, απαντούν σε ερωτήσεις για την έκθεση και εκφράζουν τη δικιά τους γνώμη. Μπροστά μας άλλωστε είδαμε να επισκέπτεται την έκθεση ένα παιδί που είχε μετάρσει στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Κώστα Μάνου και τώρα φαινόταν απόλυτα εξοικειωμένο με το χώρο και τις εκθέσεις. Τέτοια παιδιά μπορούν να εκπαιδευτούν και τους γονείς τους ακόμα. Υπεύθυνος για εκπαιδευτικό υλικό είναι ο Γιώργος Γέπας. Χρήσιμες πληροφορίες θα βρει ο επισκέπτης έτσι κι αλλιώς από τις κυρίες της υποδοχής: την Ιφιγένεια Γέπη και την Δήμητρα Μπαλαστή.

ΦΙΛΗΜΩΝ ΚΑΡΑΜΗΤΣΟΣ

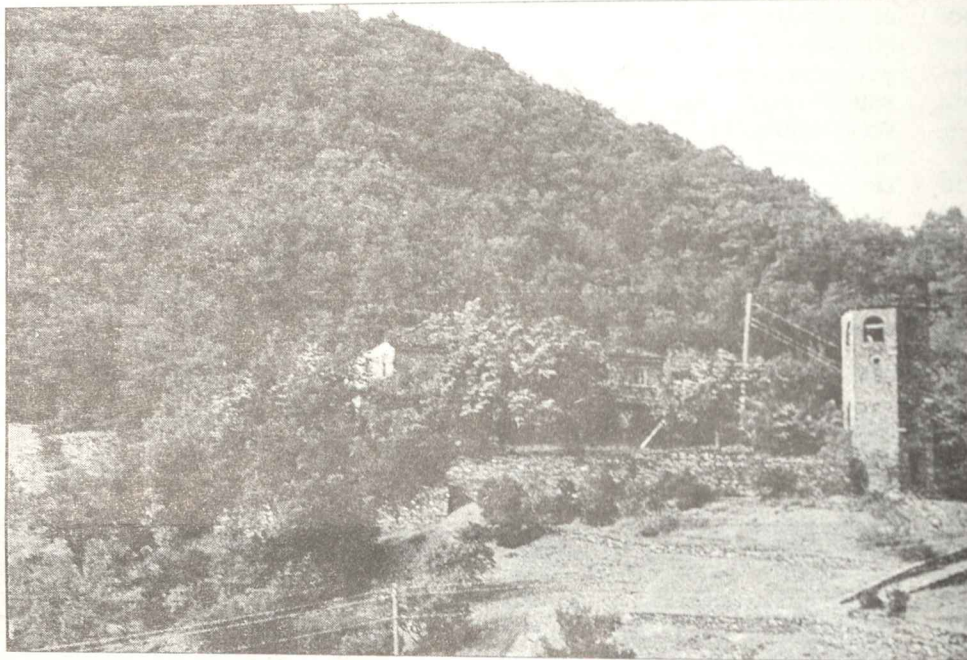
(«Ηπειρωτικός Αγών» 24/2/2001)

Σημείωση: Η εν λόγω έκθεση λειτουργεί καθημερινά εκτός Δευτέρας από τις 10.00 έως 17.00. Τηλέφωνο 71.573 (0653). Εισόδος για τους ενήλικες 500 δρχ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

ΟΙ ΣΟΥΛΤΑΝΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ
(και στις «Νέες Χώρες» Ήπειρο - Μακεδονία - Θράκη)

Α' ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ 1912 και πριν: «Αξιοποιώντας τα προνόμια (ιδιοκτησίας κ.ά.) οι Ζαγορίσιοι ευημερούν. Στη Λεπτοκαρυά σχεδόν όλη η έκταση των 30.000 στρ. έχει μεταβληθεί, από τους υπερχίλιους κατοίκους της, σε απέραντο εργοτάξιο. Αγροί, αμπέλια, οπωρώνες καλλιεργούνται συστηματικά σε επίπεδα και πλαγιές (κλιμακωτά και με ή χωρίς τοίχους αντιστήριξης). Οι καλλιέργειες, ποτιστικές ή ξερικές, εκτείνονται μέχρι και 2 ώρες απόσταση από τον οικισμό (πεζοπορία). Οι βοσκότοποι και τα δάση βελανιδιάς γύρω από τις καλλιέργειες αποτελούν ενιαίες ιδιοκτησίες και χρησιμοποιούνται για βοσκή, χορτονομή, κλαδονομή και ξύλευση, αφού και η οικόσιτη κτηνοτροφία ακμάζει. Απόδειξη εδώ είναι η αποτύπωση, στους επίσημους δασικούς χάρτες, ονοματοθεσιών, όπως Αυδή, Κόνιαρη, Καλύβα, Μπαζάκα, Βερεκέτη, Μάστορα, Μπακόλα, Σπαθάκη, Λούδα, που είναι επώνυμα κατοίκων του χωριού. Οι ιδιοκτησίες είναι απ' όλους παραδεκτές και οι παραβάτες τιμωρούνται αυστηρά από την Τοπική Αυτοδιοίκηση (δημογεροντία). Όλοι πληρώνουν φόρους στο τουρκικό δημόσιο ανάλογα με την περιουσία τους».

Για να μπορούν οι κάτοικοι να μεταβαίνουν σίγουρα και άνετα στα κτήματά τους χτίζονται 7 μεγάλα γεφύρια, τοιχοποιίες πρανών και ρεμάτων για την αποφυγή της διάβρωσης και στρώνονται χιλιόμετρα καλντεριμιών. Αυτονόητο εδώ είναι ότι όλες αυτές οι επενδύσεις έγιναν επειδή έτσι εξυπηρετούσαν τις ιδιοκτησίες τους και όχι ένα αμφίβολο ιδιοκτησιακό καθεστώς. Στο χωριό, με τα χρήματα των ξενιτεμένων, δραστηριοποιούνται κληροδοτήματα πληρωμής δασκάλων (τότε δεν υπήρχε αναλφάβητος στα μέρη μας!!!), κατασκευής κοινωφελών έργων και προεκδοτήσης. Λειτουργούν: 2 ιδιωτικά ιατρεία, 1 φαρμακείο, διάφορα εργαστήρια, καταστήματα, παρθεναγωγείο, σχολαρχείο, 2 μεγάλες εκκλησίες, 10 εξωκλήσια και έχει αναπτυχθεί αποχετευτικό δίκτυο!!! Τέλος πρέπει να τονιστεί ότι από τη Λεπτοκαρυά (Λιασκοβέτσι) καταγόταν και ο Χριστόδουλος Κλωνάρης, διαπρεπής νομικός (Σύνταγμα 1827, συνήγορος Δελιγιάννη και

Β' ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ 1913 και μετά: Η λευτεριά είναι γεγονός. Οι ρημαγμένοι κάτοικοι προσπαθούν να ορθοποδήσουν. Παντού ερείπια. Έρχεται ο Α' παγκόσμιος πόλεμος και οι άνδρες επιστρατεύονται, παραμένοντας μέχρι τη Μικρασιατική καταστροφή. Αρκετοί σκοτώνονται και δεν επιστρέφουν με τους άλλους στο χωριό. Όσο γύρισαν βρήκαν αποδιοργανωμένα τα νοικοκυριά τους. Ήδη με το λιμό του 1918 πολλοί εργάτες (ακτήμονες κλπ.) έχουν φύγει για τη Θεσσαλία. Ο ΜΑΡΑΣΜΟΣ ΕΧΕΙ ΑΡΧΙΣΕΙ. Η αγροτική περιουσία εγκαταλείπεται σταδιακά. Τα χωράφια και οι βοσκότοποι δαμώνονται. Και άλλοι κάτοικοι, βλέποντας τη μιζέρια και την αβεβαιότητα, αφήνουν το χωριό και αναζητούν αλλού την

τύχη τους, εγκαταλείποντας τα κτήματά τους. Το Ελληνικό Κράτος δεν φρόντισε μετά την απελευθέρωση να εξασφαλίσει ΕΓΚΑΙΡΑ το ιδιοκτησιακό καθεστώς, όπως ήταν υποχρεωμένο να κάνει, αφού ζούσαν οι κάτοικοι που από το τουρκικό μεταπήδησαν στο ελληνικό καθεστώς, αλλά με μονομερείς αποφάσεις και νόμους αμφισβήτησε τα πάντα. (Εδώ

συρρίκνωση καλλιεργειών. Η φυσική αναδάσωση έχει οργάνσει. Καλλιέργειες, βοσκές, χορτολιβάδα έχουν γεμίσει νεαρά δέντρα. Η πείνη, ερχόμενη από Α. με φυσική αναδάσωση, αρχίζει να καλύπτεται πάντα με καταπληκτική που από το τουρκικό μεταπήδησαν στο ελληνικό καθεστώς, αλλά με μονομερείς αποφάσεις και νόμους αμφισβήτησε τα πάντα. (Εδώ συρρίκνωση καλλιεργειών. Η φυσική αναδάσωση έχει οργάνσει. Καλλιέργειες, βοσκές, χορτολιβάδα έχουν γεμίσει νεαρά δέντρα. Η πείνη, ερχόμενη από Α. με φυσική αναδάσωση, αρχίζει να καλύπτεται πάντα με καταπληκτική που από το τουρκικό μεταπήδησαν στο ελληνικό καθεστώς, αλλά με μονομερείς αποφάσεις και νόμους αμφισβήτησε τα πάντα. (Εδώ

ΕΛΛΑΔΑ απόνομικης άποψης είναι χωρισμένη σε ΠΑΛΙΑ και ΝΕΑ (Νέες Χώρες), ως κατακτημένες και αυτό όπως είναι ευνόητο μας πειραζει πολύ. Το 1969 (καιρό δικτατορίας) ολοκληρώνεται το έργο με την απόφαση των δασικών αρχών να χωρίσουν την όλη έκταση της Λεπτοκαρυάς σε ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ και ΔΗΜΟΣΙΑ, εντάσσοντας τον οικισμό και τα περιεσώτερα από τα τότε καλλιεργούμενα κτήματα στο δημόσιο τμήμα. Ακολούθησαν εκ μέρους της Κοινότητας μερικά υπομνήματα, αλλά ποιος μπορούσε να αντιδράσει δυναμικά και να κάνει το παλικάρ;

(Σ.Σ. *Ισως οι πρόγονοί μας θα έβριπε, αν γνώριζαν τι θα συνέβαινε, να μην άφηναν να αναπτυχθεί δένδρο για δένδρο στα κτήματά τους, κοβοντάς το ή το χερμότερο να έβαζαν φωτιά, όπως λέγεται ότι κάνουν αλλού και να έμενε η περιοχή γυμνή και άβυσσος. Έλα όμως που αγαπούσαν τη φύση, τη σέβονταν και την προστάτευαν, όπως η παιδεία και η καλλιέργεια του Ζαγορίου απαιτούσε. Θα βλέπαμε τότε ποια δάση θα προστάτευαν οι δασικές υπηρεσίες και ποιες υλοτομίες θα έκα-*

ναν για να κερδίσει χρήματα το δημόσιο).

Προς επιβεβαίωση των ανωτέρω θα παραθέσω χαρακτηριστικά αποσπάσματα από επίσημα έγγραφα του Κράτους (δικαστήρια, νομικές υπηρεσίες και Υπουργείο Γεωργίας) αποδεικτικά των απόψεών του. «...εξάλλου κατά τας διατάξεις των άρθρων 34 του Οθωμανικού Νόμου «περί γαιών» της 7 Ραμαζάν 1274 (1856) του οποίου οι διατάξεις ρυθμίζουν τα επί των γαιών τούτων ιδιωτικής φύσεως δικαιώματα, διατηρήθηκαν σε ισχύ δυνάμει του άρθρου 2 παρ. 4 του Ν. 147/1914 στις νέες χώρες που διατελούσαν υπό την κυριαρχία του Οθωμανικού Κράτους, η κυριότητα αυτών (δημοσίων γαιών) ανήκει στο δημόσιο, η δε παραχώρησή τους από το κράτος σε ιδιώτες γίνεται με χορήγηση τίτλων (ταπίων), δια των οποίων τους παρέχεται όχι δικαίωμα κυριότητας αλλά διηνεκούς εξουσιάσεως (τεσσαρούφ), διατάξεις που δεν μετεβλήθησαν με τον επακολουθήσαντα νόμο της «Σεβάλ» 1286 περί δασών». (Ειρηνοδικείο).

• Σ.Σ. Ο ελλαδικός χώρος, που απετέλεσε το πρώτο Ελληνικό Κράτος, δεν διατελούσε υπό την κυριαρχία των Οθωμανών. Γιατί να υπάρχει διαφοροποίηση; Πως τα διάφορα κτήματα εκεί απόκτησαν κυριότητα και έγιναν οικοπέδα; Είχαν «ταπιά»; Πώς όλα αυτά νομιμοποιήθηκαν από το νεαρό Κράτος;

«...διατάξεις των άρθρων 1248 και 1674 του Οθωμανικού Α.Κ. και του άρθρου 3 του τουρκικού νόμου περί γαιών, δεν αναγνωρίζεται ο θεσμός της χρησικτησίας, τακτικής ή έκτακτης ως τρόπος κτήσεως...» (Ειρηνοδικείο).

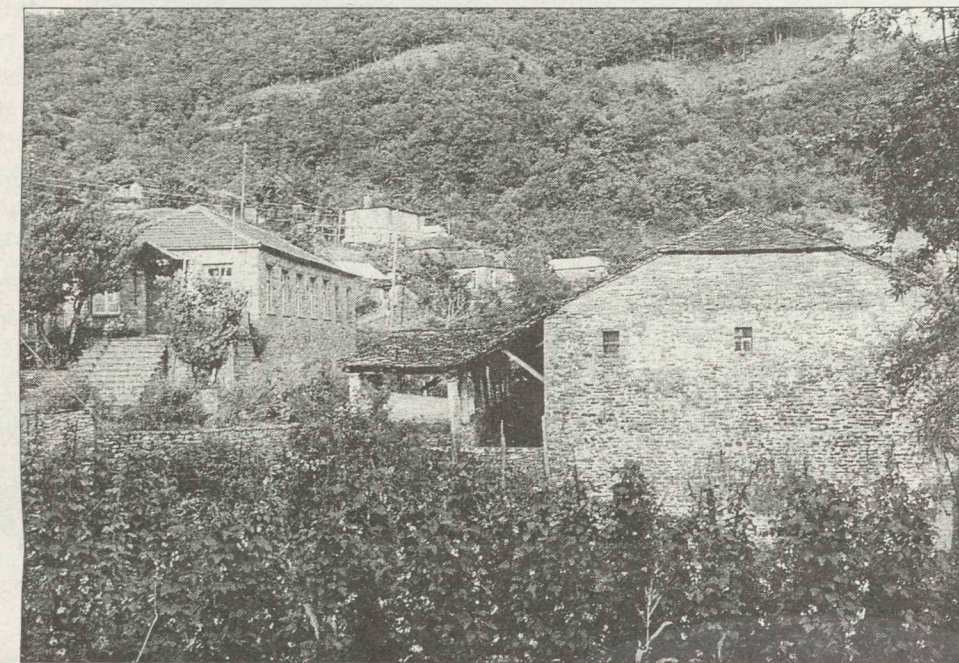
• (Σ.Σ. Πώς να παλέψει ο φτωχός αγρότης τέτοιους νόμους, αφού αυτά τα κτήματα τα βρήκε από τους προγόνους του, που ήταν Τούρκοι υπήκοοι;)

«...οὐδείς δύναται να αποκτήσει δικαιώματα νομής δια εκχερσώσεως, υλοτομίας, σποράς ή οποιασδήποτε άλλης πράξεως επί των δασικών εκτάσεων, εφόσον είναι απαράγραπτα τα δικαιώματα του Δημοσίου επί αυτών...» (Ειρηνοδικείο).

• (Σ.Σ. Να οικοπεδοποιήσει και να χτίσει μπορεί... άνετα).

«...οποίες άλλες διακατοχικές πράξεις ασκήθηκαν κατά καιρούς στο επίδοκο, που ανήκει ανέκαθεν στην κατηγορία των δημοσίων γαιών του άρθρου 3 του Ν. «περί γαιών» του Οθωμανικού Κράτους, δεν μπορούν να θεμελιώνουν εμπράγματα δικαιώματα επ' αυτού, το οποίο ανήκει στο ελληνικό δημόσιο ως διάδοχο του Οθωμανικού Κράτους, τα δε δικαιώματά του είναι απαράγραπτα, έστω και αν ουδεμία ενήργησε επ' αυτού πράξη νομής. Εξ άλλου ο ανακόπτης δεν επικαλείται ουδέ προσκομίζει ταπίο...» (Ειρηνοδικείο).

• (Σ.Σ. Οὐδέν σχόλιον επ' αυτού, γιατί θα παρεξηγηθούν... οι οικοπεδοφάγοι!!!). «...Εάν τις εξουσιάσει (καταλάβη) και καλλιεργήσει δημοσίας γαίας και αφιερωμένες επί δέκα έτη άνευ αμφισβήτησεων, αποκτά δικαίωμα εγκαταστάσεων, είτε έχει ανά χειράς έγκυρον τίτλον, είτε μη,

αι γαίαι αύται δεν θεωρούνται ως αδέσποτοι, αλλά δίνονται αυτώ νέον ταπίον δωρεάν» έχουν εφαρμογή μόνο επί καλλιεργησίων δημοσίων γαιών, προς απόκτησιν δε τούτου δικαιώματος εξουσιάσεως και εγκαταστάσεως δεν αρκεί μόνον απλή και άνευ αμφισβήτησεως επί δεκαετίαν κατοχή των εν λόγω γαιών, αλλά απαιτείται συνάμα και καλλιέργεια αυτών και συνεπώς δεν έχουν εφαρμογή επί βοσκοτόπων και δασών, εφ' ων δεν δύναται να υπάρξει καλλιέργεια και άτινα εξουσιάζονται μόνο δια ταπίου» (Ν.Σ. Κράτους).

• (Σ.Σ. 1. Ο διάδοχος του Οθωμανικού Κράτους σε μας δεν έδωσε ...ταπίον δωρεάν. 2. Οι βοσκότοποι, οι βραχώδεις ακτές και οι βουνοπλαγιές της Αττικής και αλλαχού με τι καλλιεργούνται; Τι ...ταπία είχαν; Πώς οικοπεδοποιήθηκαν; Πώς δεν έχασαν το δικαίωμα εξουσιάσεως, αφού δεν καλλιεργούνταν; «...εν μετατροπή δε των διαταπίων παραχωρηθεισών, καλλιεργησίων ή βοσκησίων γαιών εις δάσος, απαιτείται η έκδοσις νέου ειδικού τίτλου περί του αναπτυχθέντος δάσους ινα δυ-

νηθεί ο εις ον παραχώρησις της διηνεκούς εξουσιάσεως όπως ενασκήσει το εκ ταύτης δικαίωμα του...» (Ν.Σ. Κράτους).

• (Σ.Σ. Φρόντισε το Ελληνικό Δημόσιο, ως διάδοχο του τουρκικού, να το κάνει αυτό στα μέρη μας; Σε άλλους Έλληνες (ρητινοσυλλέκτες) έδωσε παραχωρητήρια, επειδή και μόνο τα εκμεταλλεύονταν, ενώ από μας αφαίρεσε τα κτήματα (για ισοζύγιο) και για άλλους (καταπατητές και οικοπεδοφάγους) αδράνησε εγκληματικά).

«...αι εν Ήπειρώ κατά τον τουρκικόν νόμον «περί γαιών» δημόσιαι γαίαι, οίαι κατά τας διατάξεις

του άρθρου 102 αυτού, τυγχάνουσιν και αι δασικαί εκτάσεις, ανήκουσαι επί Τουρκοκρατίας εις το Τουρκικόν Δημόσιον περιήλθον, από της απελευθέρωσής εις το διάδοχον αυτού Ελληνικόν Δημόσιον...» (Ν.Σ. Κράτους).

• (Σ.Σ. 1. Μου δίνεται η εντύπωση ότι εμείς από τις «Νέες Χώρες» έχουμε κατακτηθεί και τα κτήματά μας έγιναν λάφυρα, για να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγή οξυγόνου, προς χρήση της Ελλάδας που έχει οικοπεδοποιηθεί (οικολογικές ευαισθησίες γαρ). 2. Η υπόλοιπη Ελλάδα είναι προϊόν επαναστάσεως, χωρίς ύπαρξη «διαδόχης», όπως συμβαίνει με μας, με συνέπεια να ισχύουν άλλοι νόμοι ιδιοκτησίας. 3. Εδώ δεν λαμβάνονται ΚΑΘΟΛΟΥ υπόψη τα προνόμια του Ζαγορίου (ιδιοκτησίας κ.ά.). «...εφόσον ο αντίδικος δεν επικαλείται, ούτε κατέχει τίτλον ταπίου προς εξουσίαν της επιδικου εκτάσεως, αυτή περιήλθεν εις την κυριότητα του Ελληνικού Δημοσίου, ως διάδοχον του Τουρκικού Δημοσίου...» (Ν.Σ. Κράτους).

• (Σ.Σ. 1. Έτσι ΑΠΛΑ και ΣΥΝΤΟΜΑ

λύθηκε το ιδιοκτησιακό σε Ζαγόρι - Νέες Χώρες. 2. Έπρεπε στα ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΑ (1912 και 1943) να μην υπερισχύσει η διαφύλαξη της ζωής, αλλά οι κάτοικοι να ψάχνουν στα ερείπια για ...ταπιά. 3. Πότε φρόντισε το διάδοχο Ελληνικό Δημόσιο, μετά την απελευθέρωση, να ασχοληθεί ΣΤΟΡΓΙΚΑ και σοβαρά με το ιδιοκτησιακό των πολιτών του, που κοιμήθηκαν το βράδυ ΤΟΥΡΚΟΙ και ξύπνησαν ΕΛΛΗΝΕΣ; Έχει διάθεση να ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙ;

«Η Νομοθεσία ανέκαθεν απαιτούσε (Οι ιδιοκτήτες) ...να είναι εφοδιασμένοι με σχετική γνωριστική πράξη που κατά καιρούς εξέδιδαν αρμοδίως διάφορα όργανα της Διοικήσεως... ή να έχει εκδοθεί υπέρ αυτών οριστική και τελεσίδικη απόφαση τακτικών Δικαστηρίων, ύστερα από αγωγή περί κυριότητος σε αντιδικία με το Δημόσιο...» (Υφυπουργός Γεωργίας) 30-7-1999.

• (Σ.Σ. 1. Πολύ εύκολη η αντιδικία με το Δημόσιο και με μάρτυρες δασικούς. 2. Ας προσδιορίσει πότε υλοποιήθηκε στα μέρη μας το «κατά καιρούς». 3. Μήπως έγινε κάτι βιαστικά και χωρίς να το αντιληφθούν οι κάτοικοι; 4. Με την εφαρμογή του ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ θα υπάρξουν τεράστια προβλήματα. 5. Με τα αποσπάσματα των απόψεων του Δημοσίου που παρατέθηκαν παραπάνω, ποιος γνωστικός θα ξεκινήσει δικαστικό αγώνα για μερικά στρέμ, αγώνης γης; 6. Η μόνη αιτία διεκδίκησης είναι ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ καθώς και το ΠΑΡΑΠΟΜΟ για την ΑΔΙΚΗ ή ΑΔΙΑΦΟΡΗ στάση του Ελληνικού Δημοσίου απέναντί τους, που καθαρά πλέον τους ΕΧΕΙ ΑΔΙΚΗΣΕΙ ΚΑΤΑΦΩΡΑ, στερώντας τους τα προγονικά κτήματα.

Ως υπεύθυνος πολίτης, με τη δύναμη που μου δίνει το Σύνταγμα της Χώρας και το θάρρος που απαιτείται, έκανα το χρέος μου απέναντι σ' εκείνους που έφυγαν με την πίκρα της ΑΔΙΚΙΑΣ, ενημερώνοντας την ΠΟΛΙΤΕΙΑ και την ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Οι αποδέκτες αυτών που καταθέτω, ως πράξουν το καθήκον τους, ανάλογα με την ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ τους, καθόσον το ζητήμα αυτό δεν λύνεται δικαστικά, αλλά είναι καθαρά μια ΠΟΛΙΤΙΚΗ και ΓΕΝΝΑΙΑ πράξη.

Φίλιππος Ν. Μητσιμάρης
Δάσκαλος

Λεπτοκαρυά Ζαγορίου
και Χαώνων 13 Ιωάννινα (452 21)

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

«Ο ΑΛΗ ΠΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΑ»

Στα Κάτω Σουδενά ο Αλή Μέ-
τσιος ήταν γνωστός προτού γίνει
Πασιάς των Γιαννίνων.

Τον καιρό εκείνο (1775-1780),
τον είχε προσλάβει ο βαλής του
Μπερατίου ως δερβεντζή, στο
δρόμο από Μπεράτι-Κορυτσά μέ-
χρι Γιάννινα.

Έτσι ο Αλής από ληστής που
ήταν, μαζί με την ομάδα του, έγινε
φύλακας του δρόμου, Ντερβένα-
γας. Καμιά ληστρική ομάδα δεν
τολμούσε να πειράξει τα καραβά-
νια και τους κυρατζήδες.

Η φήμη του απλώθηκε στο βι-
λαέτι και σε λίγο ανέλαβε και την
προστασία του αμαξόδρομου Αυ-
λώνας-Ιωαννίνων, μέχρι Τρίκαλα.

Τους ζεστούς μήνες του καλο-
καιριού, στέκι του είχε κάνει τη με-
γάλη ιτιά, στην πηγή της Στού-
ντης.

Οι γυναίκες των Κάτω Σουδε-
νών δεν πλησίαζαν τη βρύση για
να γεμίσουν τις ντριβενίτσες με νε-
ρό, απαραίτητο για τη μεγάλη
ανηφόρα μέχρι το χωριό. Μεγά-
λος μπελάς. Έτσι οι Σουδενιώτες
για να διώξουν τον Αλή και την
παρέα του απ' τη βρύση, έκαναν
στάλλο για τα βόδια τη μεγάλη
ιτιά. Τότε δεν υπήρχαν τα πλατά-
νια, οπότε ο Αλής πήγε παρακάτω,
στην ιτιά της Πανταζίννας.

Σ' αυτή ο Πανταζής Μίσιος,
εχούμενος και προύχοντας στο
χωριό, είχε τη φρεντζάτα του και
κάθε Αύγουστο κατέβαινε να φυ-
λάει το αραμποσίτι του απ' τη διά-
βα.

Εκεί γνωρίστηκε με τον Αλή κι
έγιναν φίλοι. Πανέξυπνος ο Αλής
ρωτούσε κι έμαθε τα καθέκαστα
για το Ζαγόρι και τη δύναμη που
είχαν οι Ζαγορίσιοι στην υψηλή
πύλη.

Πιο κάτω στο Χάνι, γνωρίστη-
κε και με άλλο προύχοντα του χω-
ριού, το Δήμο Λαντζώνα.

Αυτός είχε κτήματα όλα τα χω-
ράφια που γειτόνευαν με το χάνι.

Απ' το Δήμο ζήτησε το πάνω
κομμάτι όπου σήμερα είναι το
Σχολείο Καλπακίου. «**Να φτιάσω
και γω ένα κονάκι. Νάχω αποκού-
μπι. Δεν αντέχω τους ψύλλους τις
κόρτσες και τις ψείρες στο Χάνι.
Θα στο πληρώσω όσα μου ζητή-
σεις.**»

Ο Λαντζώνας του απάντησε

αρνητικά. Δεν επιτρέπεται στο
χωριό μας να πουλήσουμε τόπο σε
τούρκο.

«Μα εγώ ορέ Δήμο δεν είμαι,
ούτε τούρκος ούτε αλβανός, ούτε
μουσλήμ. Είμαι ανατολίτης. Η φά-
ρα μας κρατάει απ' τα βάθη της
ανατολής».

Με τον καιρό ο Αλής, γνωρί-
στηκε με τον Αλέξη Καραμεσίνη
γενικό προεστώτα του Ζαγοριού
και υπόλογο στον Πασιά των
Γιαννίνων.

Όταν χήρεψε η θέση του Πασιά
Τρικαλλών, ο Αλής έβαλε τον Κα-
ραμεσίνη να βολεδοσκοπήσει, με
τις διασυνδέσεις που είχε, την
υψηλή Πύλη, εάν γίνεται δεκτός
ως υποψήφιος Πασιάς Τρικα-
λών, αφήνοντας να διαδοθεί ότι,
έχει πολλές χιλιάδες γρόσια.

Τα πρώτα μηνύματα ήταν εν-
θαρρυντικά. Έτσι εμπιστεύτηκε
το χρυσάφι και το ασήμι που προ-
ορίζονταν για το σουλτάνο, στον
Καραμεσίνη, ο οποίος φρόντισε
να φτάσουν στην Κωνσταντινού-
πολη.

Τελικά το φιορμάνι υπογράφη-
κε και ο Αλής κανόνισε που θα το
περιμένει.

Πολλοί έχουν γράψει πολλά γι'
αυτό.

Εγώ απ' τη Μάνα μου έμαθα
ότι ο Αλής μόλις μαθεύτηκε ότι,
έγινε πασιάς των Τρικαλλών και
επειδή φοβόταν μήπως οι αντίπα-
λοι τον δολοφονήσουν, με ολιγά-
ριθμη φρουρά έφτασε στα Κάτω
Σουδενά και πέζεψε στο σπίτι του
Πανταζή Μίσιου.

Το σπίτι μας είναι δίπλα στο
Πανταζάτικο. Τον δέχτηκε ο Πα-
νταζής στη μεγάλη πλακόστρωτη
αυλή και τη φρουρά με τ' άλλα τα
πήγε απέναντι στο ΑΜΙΛΙΚΟ.

«Ορέ Πανταζή, εσύ έχεις σα-

ράϊ». Το κατά δύναμη αγά μου και
τον πέρασε στην κρεβάτα με τα τε-
πέγκια.

Η Πανταζίνα τον κάλεσε να
ξαματωθεί και τον οδήγησε απ'
τη μικρή, με καμάρα, πόρτα, στον
οντά.

Εδώ αγά μου θα πλαγιάσεις
απόψε.

Κοίταξε ο Αλής τα δυο μικρά
σιδηρόφρακτα παράθυρα και τις
αμπάρες στην πόρτα και λέει στην
Πανταζίνα, «Εδώ κυρά είμαι σαν
τον λύκο στα σίδηρα, καλύτερα να
ξαπλώσω στην κρεβάτα». Εδώ δεν
έχεις κανένα κίνδυνο. Φεύγεις και
προς το κάτω και του έδειξε τη
γυλαβανή και προς την πίσω πόρ-
τα απ' τη μεσάντρα.

Ο Αλής πλάγιασε στην κρεβάτα
και μάλιστα ζήτησε κάτι ακόμα, να
σηκωθεί το μαξιλάρι. Η κυρά του
έβαλε ένα μεσοεγγουνο διπλωμέ-
νο. Δεν ξέρουμε πόσες μέρες έμεινε
κρυμμένος στο σπίτι της Πανταζί-
νας, ένα είχε ακουστεί. Ο Αλής
έδωσε τη φρουρά του και ζήτησε,
αν χρειαστεί, να τον συνοδεύουν
μέχρι τη Βουτσά αρματωμένοι
έμπιστοι Σουδενιώτες.

Τότε οι Σουδενιώτες ήσουν
ένοπλοι και φρουρούσαν τη δυτι-
κή πύλη του Ζαγοριού.

Κάποιο πρωί σηκώθηκε η Πα-
νταζίνα και δε βρήκε τον Αλή στην
κρεβάτα.

Πήγε στο μαντζάτο και ξύπνη-
σε τον άντρα της.

Αφέντη, ο Αλής δεν είναι στην
κρεβάτα, έφυγε. Ο Αλής γυναίκα,
πήγε στο καλό του, έγινε πασιάς
στα Τρίκαλα.

Πήγε η Πανταζίνα να σηκώσει
τα μιντέρια και το συγκούνι για να
τα πλύνει και βρήκε κάτω απ' το
μαξιλάρι ένα πουγκί με χρυσές λί-
ρες.

Τα χρόνια κύλησαν, ο Αλής πή-
ρε το πασαλίκι των Γιαννίνων, δεν
έξεχσε όμως τα Σουδενά. Ήθελε
να φτιάσει δικό του χάνι κοντά
στη βρύση της Ελαίας, εκεί ήταν
τότε ο συγκοινωνιακός κόμβος με
Αλβανία και Σερβία.

Κάποια φορά περνώντας για
Τεπελένι. Έστειλε χαμπέρι στο
Δήμο Λαντζώνα να τον επισκεφτεί
στα Γιάννινα.

Τον έβρισαν τα φίδια το Δήμο.
Σαν άκληρος που ήταν έγραψε τα
χωράφια που είχε στα Χάνια, το

απάνω που σήμερα είναι το Σχο-
λείο Καλπακίου, στο χωριό, το με-
γάλο στην Ευαγγελίστρια Άνω
Σουδενών και το τρίτο στη σειρά,
στον Αϊ-Θανάση του χωριού μας.

Μετά από καιρό πήγε στον Αλή
ο οποίος χωρίς περιστροφές του
ζήτησε το χωράφι.

Εγώ δεύτερη φορά δε χαλεύω.

Μα Πασιά μου, εγώ είμαι
άκληρος και τα χωράφια τάγραφα
στο βακούφι με επίσημα χαρτιά.
«Φεύγα να χαλάσεις τα χαρτιά».

Γύρισε στο χωριό ο Δήμος κι
είπε τα καθέκαστα και την πρόθε-
σή του να ανακαλέσει τη δωρεά.

Οι Σουδενιώτες δεν ήθελαν τον
Αλή στον τόπο τους, τότε το χωριό
είχε μεγάλη δύναμη.

Έτσι αποφάσισαν να χαλά-
σουν το Δήμο Λαντζώνα. Ένα
σουρούπο βόλι τον άφησε στην
εξώπορτα του Πανταζή Μίσιου.

Η τρύπα απ' τη σφαίρα ήταν
μέχρι πριν λίγα χρόνια ευδιάκριτη
στη χοντρή εξώπορτα της Παντα-
ζίννας.

Ο Γιώργο Νταχρής, που είχε
αγοράσει το αρχοντικό απ' το
1923, μας έδειχνε την τρύπα και
μας εξηγούσε το λόγο που έγινε η
εκτέλεση.

Έμαθε ο Αλής το μαντάτο και
φρόναξε απ' το κακό του. Θα τους
κανονίσω εγώ τους Σουδενιώτες.
Είχε διαδοθεί ότι, άνθρωποι του
Αλή σκότωσαν το Λαντζώνα.

Κατέβηκε στις φυλακές που εί-
χε κλεισμένους φονιάδες και λη-
στές και ζήτησε όσους έχουν φαμι-
λιές. Δε θα σας χαλάσω ορέ. Θα
σας πάρω στη δούλεψή μου. Θα
σας φτιάσω κονάκια και θα σας
φέρω και τις φαμιλιές.

Όποιοι θέλουν ας το πουν.

«Διάλεξε καμιά εικοσαριά γε-
ροδεμένους του σχολιού και του
παλουκιού» και τους έβαλε στο
αρχαίο Σμολιάσιο» στη ράχη βο-
ρεινά της ράχης που σήμερα είναι
το μνημείο του στρατιώτη και το
χωριό που έχτισε πιο παλιά ερεί-
πια το ονόμασε Καλπάκι.

Αυτό έγινε γύρω στο 1802.

Σ' άλλο σημείωμά μου η συνέ-
χεια για το κάπνιμο του Καλπακί-
ου και τη σφαγή των κατοίκων
που έγινε το 1817.

Νοέμβριος 2000

ΔΙΟΝ. ΣΟΥΣΙΟΠΟΥΛΟΣ
Κάτω Πεδιά

ΒΟΪΔΟΜΑΤΗΣ - ΧΑΡΑΔΡΑ ΒΙΚΟΥ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αρκετές φορές ασχολήθηκα
προσωπικά, αλλά και άλλοι Ζαγο-
ρίσιοι, όπως και το περιοδικό «το
ΖΑΓΟΡΙ μας» διέθεσε πολλές σελί-
δες του για τον υδάτινο θησαυρό
του Ζαγοριού, για το μοναδικό πο-
τάμι με τα καθαρά και σμαραγδένια
νερά, το «ΒΟΪΔΟΜΑΤΗ».

Ένα ποτάμι που γεννιέται στο
τέλος της μεγάλης χαράδρας του Βί-
κου από τα έγκατα της Τύμφης, εκεί
στο πέρασμα από την Πατιγκιώτικη
στην Βιτσικιώτικη πλευρά, στον
«Πόρο», όπως εύστοχα το είχαν βα-
φτίσει οι πρόγονοί μας.

Κι ακούς πραγματικά σαν πλη-
σιάσεις στις πηγές τους υποχθόνι-
ους ήχους καθώς κατακυλάει το
κατάψυκτο χιονόνερο στα σπλάχνα
του θεόρατου βουνού και ξεσπάει
αφρίζοντας με ορμή να πάρει ανάσα
ελεύθερο στη βραχώδη κοίτη του.
Και συνεχίζει προς τα κάτω αφρίζο-
ντας και αχολογώντας, λαξύνοντας
με επιμονή και στρογγυλεύοντας τα
ακόνια (βραχάκια της κοίτης) κα-
θώς πηδάει και σχηματίζει δίνες κι
άσπρους αφρούς, που μέσα σ' αυ-
τούς παιχνιδίζουν κι απολαμβά-
νουν το οξυγόνο τους οι λυγρές και
κομψές ντόπιες πέστροφες.

Τα βιώματα μιας περασμένης
ανέμελης παιδικής ζωής, το
ψωμοτύρι που απολαμβάναμε μου-
σκεύοντας το ψωμί μας στο παγω-
μένο νερό, εκεί στις πηγές του Βοΐ-
δομάτη μας, η ανατριχίλα που νιώ-
θαμε, όταν αποφασίζαμε να βουτή-
ξουμε για λίγα λεπτά στο κρυσταλ-
λένιο νερό στις οβριδίτσες κοντά
στις πηγές και γρήγορα-γρήγορα
βγαίναμε πάλι στην όχθη για να μην
ξεπαλιάσουμε, είναι τόσο βαθιά χα-
ραγμένα στη μνήμη μας!!

Το ποτάμι όμως συνεχίζει τη ροή
του σκάβοντας πότε στη Βιτσικιώ-
τικη και πότε στην Πατιγκιώτικη
πλευρά σχηματίζοντας οβίδες μι-
κρές και μεγάλες. Χαρακτηριστική
η μεγάλη οβίδα κάτω από το εκκλη-
σάκι της Παναγίας (ΚΟΙΜΗΣΙΣ
ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ), η πασίγνωστη
«Αγαστρωμένη», η πιο βαθιά ίσως
του ποταμού.

Σπάνιες φορές οι πηγές του Βοΐ-
δομάτη στερεούνται από ανομβρία ή
περιορισμένη χιονόπτωση στην
Τύμφη, όπως δυστυχώς συνέβη και
την περασμένη περίοδο. Αυτό συνέ-
βη και τη 10/τία του 1980. Όμως το
ποτάμι δεν ξεραίνεται, γιατί στην
πορεία του προς τα κάτω τροφοδο-
τείται και από αρκετές πηγές, μι-
κρές ή μεγάλης παροχής από την
Πατιγκιώτικη, τη Βιτσικιώτικη και

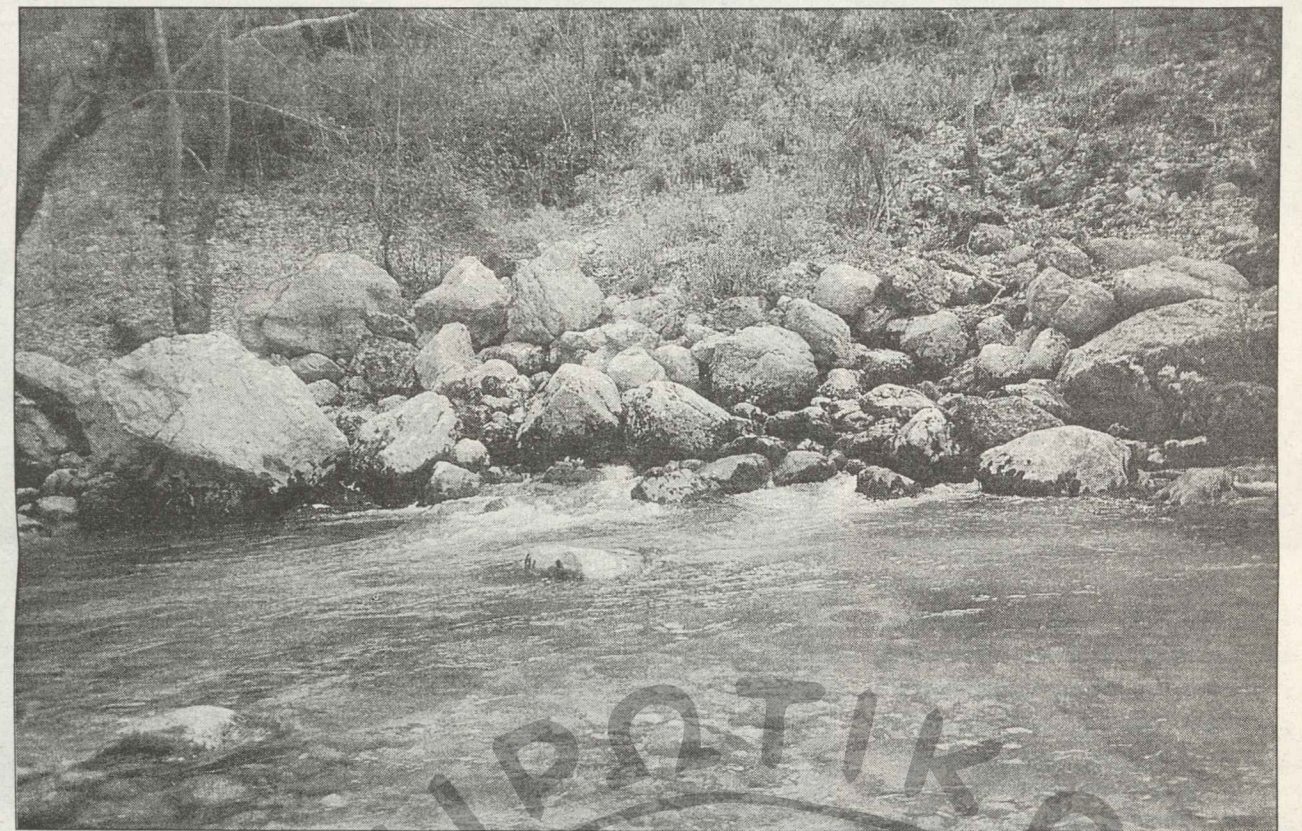
αλλοίωσης της φυσιογνωμίας και
καταστροφής του φυσικού περιβάλ-
λοντος του ποταμού. Ακόμη είναι
αξιέπαινοι οι Ζαγορίσιοι και οι φί-
λοι του Ζαγοριού καθώς και πολυ-
πληθείς ξένοι που δείχνουν το σεβα-
σμό τους στη μοναδική φυσική
ομορφιά του Βοΐδομάτη.

Τον τελευταίο καιρό και ιδιαίτε-
ρα το 2000, αρκετοί φίλοι της
άγριας φύσης, επιστήμονες, βιολό-
γοι και γεωλόγοι, ορειβάτες και φυ-
σιολάτρες, αδρά όμως αμειβόμενοι

και η Χαράδρα του Βίκου.

Χαρακτηριστικό των δημοσιευ-
μάτων αυτών, εκτός από τη γλαφυ-
ρή περιγραφή και πλούσιο φωτο-
γραφικό ρεπορτάζ.

ΚΑΤΑΠΑΛΗΚΤΙΚΗ ΟΜΩΣ ΕΝ-
ΤΥΠΩΣΗ μου κάνει το γεγονός, ότι
πουθενά στα κείμενα αυτά δεν γίνε-
ται παρατήρηση ή και σύσταση για
την προστασία του ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕ-
ΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ούτε διερωτήθη-
καν πως έμεινε παρθένο ο Βοΐδο-
μάτης!

Τα κοτρώνια που ανάμεσά τους πηγάζει ο Βοΐδομάτης. (Φωτό Κ.Δ.Χ. 7/3/01)

για τις ονομασίες, τις πηγές και τις
οβίδες και κυρίως πως σώθηκε το
ποτάμι από την ίδρυση πεστροφω-
τοφείων μέχρι τη γέφυρα της Εθν.
οδού Ιωαννίνων-Κόνιτσας. Επίσης
στα τεύχη 254/10.6.99 και 269 του
Σεπτεμβρίου 2000, αναφέρθηκε πάλι
στο Βοΐδομάτη με σκοπό την ευ-
αισθητοποίηση των αρμοδίων για
την προστασία του από τη βουλμία
αδίστακτων επιχειρηματιών, που
προσπαθούν να εκμεταλλευθούν για
ίδιο όφελος τις φυσικές ομορφιές
μέχρι τη γέφυρα ΠΑΠΠΙΚΟΥ και τη
Μονή Σπηλιώτισσας. Ακόμη στην
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, στις 25/11/
2000 στο ειδικό τεύχος ΓΕΩ και
αφιέρωμα εφτά (7) σελίδων για το
«ΒΟΪΔΟΜΑΤΗ».

Θα προσθέσω ακόμη το ειδικό
τεύχος της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ
(11.2.2001) ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ με θέ-
μα ΦΑΡΑΓΓΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ,
στο οποίο περιγράφεται συνοπτικά
η κατάσταση του ποταμού και της
Χαράδρας του Βίκου.

από εκδοτικά συγκροτήματα, έχουν
ασχοληθεί με το Βοΐδομάτη. Θ' ανα-
φέρω μόνο τα έντυπα, που συγκε-
ντρώνονται κατά τον περασμένο χρόνο
2000 και τα φυλάγω στο αρχείο μου.

Στην εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙ-
ΝΗ, 9/7/2000, ένα άρθρο δύο καλών
φίλων επιστημόνων στο ειδικό τεύ-
χος ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ. Το Σεπτέμ-
βριο στο περιοδικό ΟΞΥΓΟΝΟ και
ειδικό τεύχος με πολύ ωραίο περιε-
χόμενο με θέμα «Διάσχιση του Βοΐ-
δομάτη από τη γέφυρα Κλειδωνιάς
μέχρι τη γέφυρα ΠΑΠΠΙΚΟΥ και τη
Μονή Σπηλιώτισσας». Ακόμη στην
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, στις 25/11/
2000 στο ειδικό τεύχος ΓΕΩ και
αφιέρωμα εφτά (7) σελίδων για το
«ΒΟΪΔΟΜΑΤΗ».

Θα προσθέσω ακόμη το ειδικό
τεύχος της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ
(11.2.2001) ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ με θέ-
μα ΦΑΡΑΓΓΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ,
στο οποίο περιγράφεται συνοπτικά

Το παράξενο είναι ότι όλοι λίγο
ή πολύ είναι ειδικοί επιστήμονες
(βιολόγοι, ζωολόγοι κλπ.) και περι-
βαλλοντολόγοι, αλλά περιορίζο-
νται μόνο στη διαφήμιση του Βοΐδο-
μάτη και της Χαράδρας του Βίκου
καθώς και των Εταιρειών που πέτυ-
χαν να πάρουν άδεια και αξιοποιή-
σουν επικερδώς το ποτάμι με τα λε-
γόμενα ΕΞΤΡΙΜ ΣΠΟΡ, όπως επί-
σης και στη διαφήμιση κέντρων ανα-
ψυχής. Μάλιστα σε κάποιο από αυ-
τά υπάρχει το ειδικό τιμολόγιο συμ-
μετοχής των «εκπαιδευόμενων
αθλητών» (!) και όσων θέλουν να
διασχίσουν τη Χαράδρα.

ΕΜΕΙΣ ΑΝΤΙΘΕΤΑ ΠΙΣΤΕΥ-
ΟΥΜΕ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ,
ότι εκτός από τη ζημιά που γίνεται
στο οικοσύστημα του ποταμού κα-
θώς σέρνονται στη δημόσια κοίτη του τα
κατάβαρα και τα ράφτηνγκ, ο «ΚΑΤΩ
ΡΟΥΣΤΟΥ ΒΟΪΔΟΜΑΤΗ» από τη
γέφυρα της ΚΛΕΙΔΩΝΙΑΣ μέχρι τη

ΒΟΪΔΟΜΑΤΗΣ - ΧΑΡΑΔΡΑ ΒΙΚΟΥ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

← γέφυρα του ΠΑΠΙΓΚΟΥ, είναι ιδανικός για «ήπιο περιπατητικό ή πεζοπορικό τουρισμό» ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΝ (κείμενο από 20/7/2000 στο τεύχος 269, σελ. 9 «το ΖΑΓΟΡΙ μας»).

Αφορμή για ν' ασχοληθώ και πάλι με το ίδιο θέμα μου έδωσε μια μέρα ένας συνταξιούχος δάσκαλος από την Αρτσίστα, ο Γιώργος Ζαχάρης, που ήρθε περίλυπος στο γραφείο και μας περιέγραψε μια σκηνή που διαπίστωσε ο ίδιος και φίλοι του, όταν αποφάσισαν να κάνουν ένα περίπατο μέχρι τη γέφυρα Παπίγκου τον περασμένο μήνα. Στο λιμανάκι κάτω από τη γέφυρα ήταν μαζεμένοι αρκετοί νεαροί κι είχαν οργώσει τον τόπο με τα καγιάκ, που είχαν σύρει εκεί, σε τρόπο που να μη μπορεί κανείς να προσεγγίσει το ποτάμι.

Το ίδιο βέβαια γίνεται και σε άλλα μικρά λιμανάκια μέχρι την έξοδο του ποταμού στην Κλειδωνιά. Απογοητευμένοι οι άνθρωποι επέστρεψαν αφού είδαν ότι άλλοι πλέον απόκτησαν δικαιώματα στο ποτάμι τους. Με άλλα λόγια «ήρθαν τα άγρια να διώξουν τα ήμερα».

Δεν έφθανε αυτό, όταν την 1η Μαρτίου η τοπική εφημερίδα «ΗΠΕΙΡΟΣ» με τίτλο «Θέλουν να βάλουν ...πόδι στη Χαράδρα» και φωτογραφία της χαράδρας του Βίκου, σχολιάζει μια πληροφορία «ότι μια εταιρεία - κολοσός, ενδιαφέρεται να εκμεταλλευθεί τη Χαράδρα του Βίκου εμπορικά! Το σχόλιο δημοσιεύεται ολόκληρο σε άλλη σελίδα του περιοδικού μας.

Θυμάμαι, πριν από δυο χρόνια, σε κάποια ημερίδα του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ στην Περιφέρεια, κάποιος περιβαλλοντολόγος είχε υποστηρίξει ότι με ολοκληρωμένες μελέτες μπορεί πλέον να γίνει αξιοποίηση των Εθνικών δρυμών για οικονομικούς σκοπούς! Και το ερώτημα είναι, γιατί τους ιδρύσαμε;

Ακόμη στις 29/6/1999 (εφημ. ΕΛ. ΤΥΠΟΣ) με τίτλο «ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΡΥΜΩΝ ΚΑΤΑΓΕΛΟΥΝ ΟΙ ΔΑΣΙΚΟΙ», όλες οι συνδυαστικές οργανώσεις τους διαμαρτύρονταν σε συνέντευξη Τύπου (είχε γίνει την προηγούμενη 28/6), γιατί με ρυθμίσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ «παράμερίζεται» η Δασική Υπηρεσία και δημιουργούνται νομικά πρόσωπα, που θα διαχειρίζονται προστατευόμενες περιοχές, ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΔΡΥΜΟΥΣ κλπ. Μ' αυτές λοιπόν τις μεθοδεύσεις έγινε

άρση των περιορισμών στον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού ΒΙΚΟΥ-ΑΩΟΥ, όσον αφορά την «ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ» του ποταμού ΒΟΪΔΟΜΑΤΗ από δυο ιδιωτικές εταιρείες με ξενόγλωσσους τίτλους με καγιάκ και φουσκωτά.

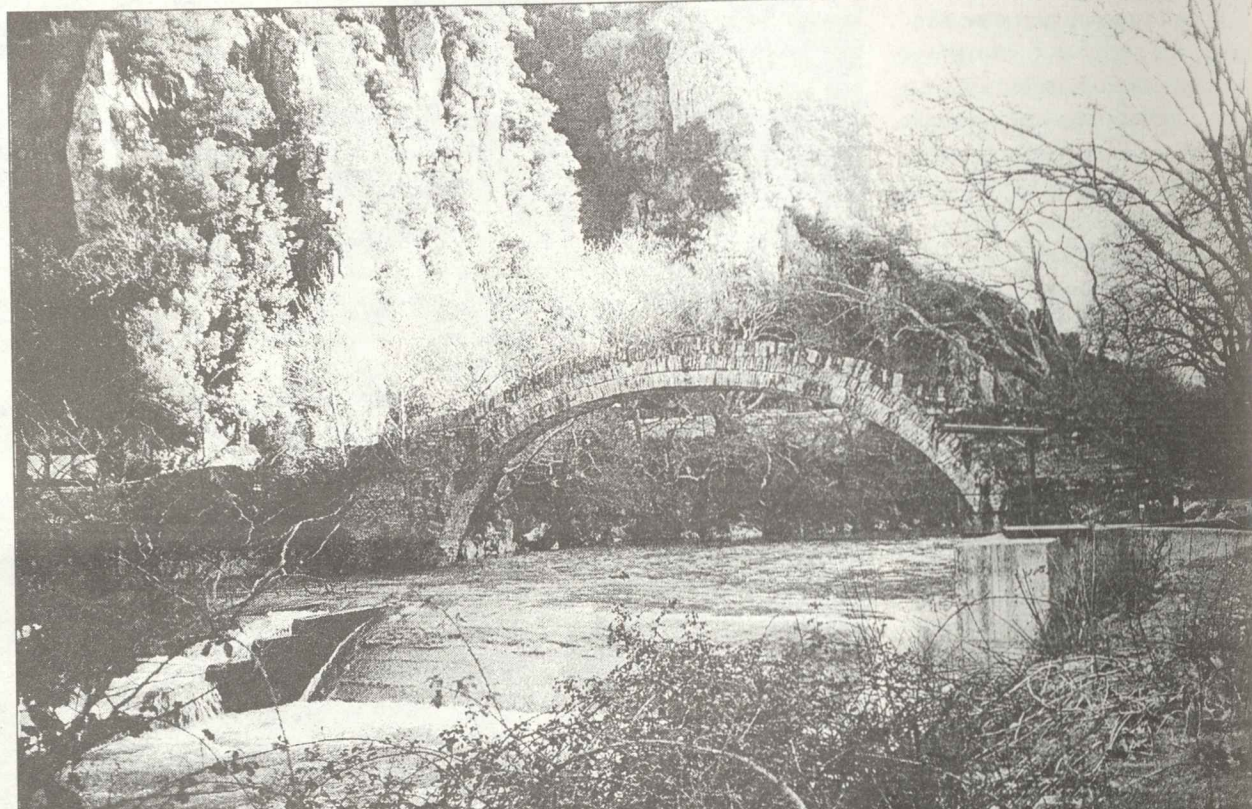
Ο πακτωλός των χρημάτων της Ε.Ε. «ξύπνησε» το ενδιαφέρον επιχειρηματιών, που αποβλέπουν στην εμπορική εκμετάλλευση του Βοΐδοματή και της Χαράδρας του Βίκου απομυζώντας τα απαιτούμενα φάλαια από προγράμματα επιχορή-

της τουριστικής κίνησης. «ΔΕΝ ΘΕΛΟΥΜΕ ΞΕΝΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ»!!!

Προϋπόθεση βεβαίως αυτών των απόψεων που υποστηρίζω, να λειτουργήσει επιτέλους ο Πυρήνας του ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ με τη διάθεση των αναγκαίων κεφαλαίων από την Πολιτεία. Με φορείς τα Δασαρχεία Ιωαννίνων, Κόνιτσας και τη Διεύθυνση Δασών Νομού Ιωαννίνων, να γίνουν τα απαραίτητα έργα, όπως είχαν αρχίσει (δασοτουριστικά μονοπάτια, χώροι αναψυχής,

μπορούν να εκπαιδευτούν από τη Δασική Υπηρεσία, ώστε να γίνουν φύλακες και ξεναγοί και να μπορέσουν έτσι να επιβιώσουν στον τόπο τους. ΔΙΕΡΩΤΩΜΑΙ τέλος, αν είναι να γίνει «εμπορική» εκμετάλλευση του ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ, γιατί να μη γίνει αυτό από μια Διαδημοτική Επιχείρηση των όμορων Δήμων και της ανεξάρτητης Κοινότητας Παπίγκου, που στα διοικητικά όριά τους ανήκει ο Δρυμός;

Μια ζωή προσφέροντας τις υπηρεσίες μου στον αγαπημένο αυτόν

Η γέφυρα στην έξοδο του ποταμού Βοΐδομάτη στον Κάμπο της Κλειδωνιάς. (Φωτό Κ.Δ.Χ. 7/3/01)

γησης των δραστηριοτήτων τους και αποξενώνοντας συγχρόνως τους πραγματικούς δικαιούχους, που είναι οι Δήμοι Κεντρικού Ζαγορίου και Τύμφης, η ανεξάρτητη Κοινότητα Παπίγκου και το Δ.Δ. Κλειδωνιάς.

ΕΜΕΙΣ ΟΜΩΣ ΔΕΝ ΣΥΜΦΩΝΟΥΜΕ μ' αυτές τις μεθοδεύσεις. ΘΕΛΟΥΜΕ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΟΛΑ: Να διατηρηθεί άθικτη η άγρια φυσική ομορφιά του Δρυμού, η καθαρότητα των κρυσταλλένων νερών του Βοΐδοματή, τα λιμανάκια του κι οι πηγές του, χωρίς καγιάκ, ράφτινγκ, τελεφερίκ κι επεμβάσεις. ΘΕΛΟΥΜΕ να παραμείνει ο Δρυμός στη διαδρομή των τοπικών Υπηρεσιών και των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και πάνω από όλα στην ελεύθερη πρόσβαση σ' αυτόν των κατοίκων του Ζαγοριού, των εκδρομέων, και πεζοπόρων, ντόπιων και ξένων, που συμβάλλουν στην τόνωση

ελικοδρόμια κλπ.) και να εγκατασταθούν Δασικά Φυλάκια στην είσοδο και την έξοδο ή σε επίκαιρα σημεία του Δρυμού.

Όπως και στην περίπτωση του Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς, να χορηγηθούν ικανές αποζημιώσεις στους κτηνοτρόφους, ώστε οικειοθελώς να απομακρύνουν τα κοπάδια τους από το Δρυμό. Κατά τη γνώμη μου, όπως διαπίστωσα πρόσφατα στη Χαράδρα είναι μια αναγκαία προϋπόθεση, που πρέπει να επιλυθεί με ευνοϊκούς όρους για τους κτηνοτρόφους.

Όσον αφορά τη Δασική Υπηρεσία έχει τις προϋποθέσεις (επιστημονικό προσωπικό από Δασολόγους και Τεχνολόγους Δασοπονίας) να φέρει σε πέρας το έργο και να εξασφαλίσει την ομαλή λειτουργία του. Εκατοντάδες είναι οι αδιόριστοι - άνεργοι του κλάδου. Ακόμη και νέοι των χωριών του Ζαγοριού

τόπο, το Ζαγόρι μας και καθώς γνωρίζω πρόσωπα και πράγματα, κάνουν μερικές σκέψεις, αλλά και προσπάθειες.

Ίσως οι Δημοτικοί μας Αρχόντες, πρέπει να σκεφθούν σοβαρά το θέμα και να ζητήσουν την κατάρτιση ειδικής μελέτης.

Δυστυχώς δεν έχουν επανδρωθεί οι Δήμοι μας με το ανάλογο και κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό όπως ονειρευόμασταν, όταν μαρτυρήσαμε σε εφαρμογή ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ που θα μπορούσαν να αναλάβουν μια τέτοια μελέτη.

Οπωσδήποτε και για να τελεσθώ, πιστεύω ότι σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να εκχωρήσουμε σε εταιρείες, όσο κολοσσοί κι αν είναι την «πατρική μας γη». Το «χρυσάφι» στα παιδιά μας και τους επόνους μας...

Γιάννινα 8 Μαρτίου 2001
Κώστας Δημ. Χριστοδούλου

Το Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου στην Αθήνα

της Μαρίας Ε. Γιαννακού

Μια αξιοσημείωτη εμπειρία είχαν την ευκαιρία να βιώσουν οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Μονοδενδρίου, επισκεπτόμενοι στις 11-12-13/1/2001 την Αθήνα. Η εκδρομή αυτή πραγματοποιήθηκε, κατά κύριο λόγο, μετά από πρόσκληση της Βουλής των Ελλήνων για ξενάγηση στους χώρους του κτιρίου καθώς και για επίσκεψη στο χώρο της Έκθεσης: «Θράκη - 80 χρόνια από την ενσωμάτωση». Τους μαθητές του Σχολείου συνόδευαν οι δάσκαλοι: Μαρία

όπου εκεί παρακολούθησαν την έκθεση Αγιογραφίας «Μήτηρ Θεού - Απεικονίσεις της Παναγίας στη Βυζαντινή Τέχνη», στην οποία δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση της Παναγίας με την Κωνσταντινούπολη από τους πρώτους αιώνες ζωής της Πρωτεύουσας του Βυζαντινού Κράτους ως την πτώση της το 1453 μ.Χ.

Το απόγευμα της Παρασκευής πραγματοποιήθηκε η επίσκεψη στη Βουλή των Ελλήνων. Στο προαύλιο τους μαθητές υποδέχτηκε, ο βουλευτής Ιωαννίνων κ. Κώστας Τασούλας, που τους συνόδευσε κατά τη διάρκεια όλου του

Ριζαρείος Εκκλησιαστική Σχολή Αθηνών, με τον κ. Πανταζί.

λα οι μαθητές επισκέφθηκαν την Πινακοθήκη Κουβουτσάκη στην Κηφισιά. Τα εκτιθέμενα έργα προέρχονται από την ιδιωτική συλλογή του Παναγιώτη Κουβουτσάκη. Η συλλογή της Πινακοθήκης, που συνεχώς εμπλουτίζεται, εστιάζεται στους εκπροσώπους της ρεαλιστικής ζωγραφικής από το 1800 μέχρι σήμερα. Το ωραίο απόγευμα, έλαβε τέλος, χαλαρώνοντας με αναψυκτικά, γλυκά - που κεράστηκαν

προγραμματισμένη γνωριμία με το φυσικό κόσμο του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας της κ. Γουλανδρή. Κατά την περιήγηση στους χώρους, έγιναν αντικείμενο συζήτησης, η παλινδρόμηση του τόπου μας αλλά και άλλων περιοχών, ο εντυπωσιακός σκελετός ενός δεινοσαύρου, η δομή του φλοιού της γης καθώς και τα ρήγματα που προκαλούν τους σεισμούς, η ιστορία και η εξέλιξη του ανθρώπινου είδους. Πολύ

Στην Ακρόπολη.

Ευαγ. Γιαννακού και Ιωάννης Ναπ. Βασδέκης.

Το πρωί της Παρασκευής, 12-1-01, οι μαθητές ξεναγήθηκαν στους χώρους της Ακρόπολης όπου θαύμασαν από κοντά τα αριστουργήματα των Κλασικών Χρόνων, συζητώντας για την αρχιτεκτονική, τη γλυπτική και τις τεχνουργίες που ακολουθήθηκαν.

Στη συνέχεια, έγινε ένα μικρό διάλειμμα στα γραφεία της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής όπου ο κ. Πανταζής μαζί με τα καλά του λόγια φίλεψε ανοιχτόκαρδα όλους.

Οι μαθητές χρησιμοποίησαν το ΜΕΤΡΟ της Αθήνας για να διανύσουν την απόσταση ως το Μουσείο Μπενάκη,

προγράμματος. Στη συνέχεια, υπάλληλος της Βουλής τους μίλησε για την ιστορία του κτιρίου, ενώ έγινε ιδιαίτερη αναφορά στην Περιφέρεια της Θράκης με αφορμή από την Έκθεση «Θράκη - 80 χρόνια από την ενσωμάτωση» που πραγματοποιείται αυτό τον καιρό στην αίθουσα «Ελευθέριος Βενιζέλος».

Ο τρόπος λειτουργίας του Κοινοβουλίου ήταν το αντικείμενο της συζήτησης στην αίθουσα Συνεδριάσεων της Βουλής, όπου οι μαθητές εξέφρασαν τους προβληματισμούς τους για τον τρόπο άσκησης της δημοκρατίας. Δόθηκαν αναμνηστικά, τραβήχτηκαν φωτογραφίες και μετά από πρόσκληση του κ. Τασού-

Στη Βουλή των Ελλήνων

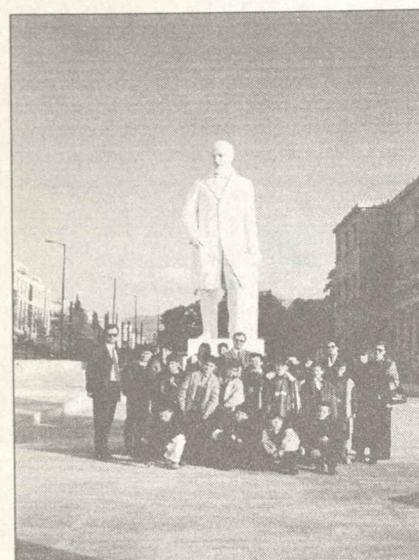
από τον κ. Τασούλα - και ανταλλαγή απόψεων για τα όσα προηγήθηκαν.

Το Σάββατο το πρωί, οι μαθητές ξαναβρέθηκαν στην Κηφισιά, αυτή τη φορά για την

σημαντική ήταν η προσωπική επαφή με την κ. Νίκη Γουλανδρή εμπνευστή και δημιουργό του Μουσείου όπως επίσης και της νέας του πτέρυγας που βρίσκεται υπό κατασκευή. Με

Το Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου στην Αθήνα

← τις καλύτερες εντυπώσεις και εμπειρίες, οι μαθητές αποχω-

Στη Βουλή των Ελλήνων με τον βουλευτή Ιωαννίνων κ. Τασούλα.

ρώντας απ' αυτόν τον πανέμορφο χώρο, ξεκίνησαν το με-

γάλο ταξίδι της επιστροφής στο Μονοδένδρι.

Εδώ, δεν πρέπει να παραλειφθεί πως σημαντική συντελεστής της επιτυχούς έκβασης της εκδρομής του Σχολείου, ήταν η βοήθεια του Συμβουλίου της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής που δέχθηκε και φιλοξένησε τους μαθητές, κατά τις διανυκτερεύσεις στις εγκαταστάσεις της Σχολής στην περιοχή του Χαλανδρίου. Μαθητές και προσωπικό ευχαριστούμε θερμά.

Επίσης ευχαριστούμε για την πολύτιμη συμβολή του τον κ. Τασούλα καθώς και τις κυρίες Βασιλική Ζαρχάδα, Δ/ντρια του Ριζαρείου Οικοτροφείου στο Μονοδένδρι όπως και τις παιδονόμους Δήμητρα Μπαλατσού και Πηνε-

λόπη Λαδιά, για την συνοδεία και φύλαξη των μαθητών.

Στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή, με την κυρία Γουλανδρή.

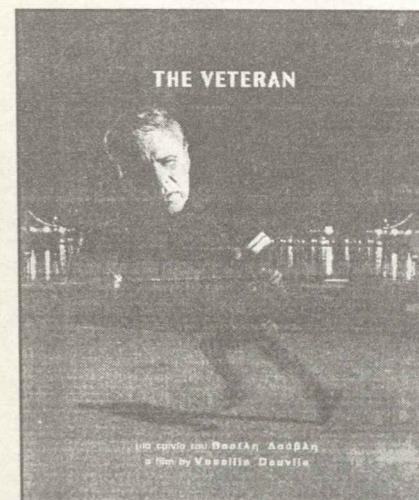
Ήταν μια εμπειρία που βοήθησε τους μαθητές να διευρύνουν τους ορίζοντες της λύ μακρινούς τόπους, μεγάλης ιστορικής και πολιτιστικής αξίας.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ

«Ο Βετεράνος» του Β. Δούβλη

Όπως γράψαμε σε προηγούμενο τεύχος μας η ταινία μικρού μήκους του Πάνω Σουδενιώτη Βασίλη Δούβλη, διακρίθηκε στο Φεστιβάλ Δράμας και κέρδισε το κοινό με το απροσδόκητο τέλος.

Στις 19 Φεβρουαρίου η ταινία προβλήθηκε και στα Γιάννινα στο «Πολυθέαμα» όπου κέρδισε τις ίδιες εντυπώσεις.

Στις 8 Μαρτίου ο Β. Δούβλης θα είναι ο μόνος Έλληνας που θα διαγωνισθεί σ' ένα από τα σημαντικότερα φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους, στο φεστιβάλ Τάμπερε. Ελάχιστοι Έλληνες μικρομηκάδες κατάφεραν να φτάσουν μέχρι τη Φιλανδία.

Η ταινία:

Ένας βετεράνος ποδοσφαιριστής, λαϊκό ινδαλμα της δεκαετίας του '70, έχει τώρα μαγαζί στη

λαχαναγορά και ζει μόνος, μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας. Μια μέρα, θα βρεθεί αντιμέτωπος με το παρελθόν του, όταν θα προσλάβει ένα νεαρό, ταλαντούχο και φιλόδοξο ερασιτέχνη ποδοσφαιριστή, που του θυμίζει τον εαυτό του, τότε που μεσουρανούσε στα ελληνικά γήπεδα.

σκηνοθεσία: Βασίλης Δούβλης

σενάριο: Βασίλης Δούβλης, με τη συνεργασία της Θεοφανώς Καλογιάννη

φωτογραφία: Αλέκος Αναστασίου

μοντάζ: Γιάννης Νταρίδης μουσική: Ορέστης Χατζηνάκης

ήχος: Κώστας Πουλαντζάς σκηνικά-κοστούμια: Νάντια Κωνσταντοπούλου

διεύθυνση παραγωγής: Τζουζέπε Χαντζόπουλος παραγωγή: EPT A.E. - ET1, Cinergon A.E.

ηθοποιοί: Χρήστος Νομικός, Κωνσταντίνος Λάγγος, Αλέξανδρος Μούκανος, Κωνσταντίνος

γοτεχνία και κινηματογράφο στη Φιλοσοφική Αθηνών και στα πανεπιστήμια Paris IV και Paris I της Γαλλίας, ενώ ολοκληρώνει τη διδακτορική του στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Εργάστηκε στον κινηματογράφο, την τηλεόραση και το θέατρο και δίδαξε σενάρια σε ιδιωτικές σχολές.

Φιλμογραφία: «Η μυστική έλευσις του θέρους», μυθολογία, 38', 1991. «Salto mortale», ντοκυμαντέρ, 26', 1995.

Σταρίδας, Αγνή Στρουμπούλη, Δημήτρης Ζωγραφάκης.

Ο σκηνοθέτης: Γεννήθηκε στα Γιάννενα, το 1962. Σπούδασε λο-

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ε.Η.Μ. Η κ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ι. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Στις 11 Μαρτίου 2001, έγιναν οι αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου στην Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών (Ε.Η.Μ.):

Την επομένη το νεοεκλεγέν Συμβούλιο συνήλθε και συζητήθηκε σε Σώμα. Πρόεδρος εξελέγη, ομόφωνα, η καθηγήτρια Νεότερης Ιστορίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων η κυρία Ελευθερία Ιωάννου Νικολαΐδη.

Είναι γνωστό σε όλους ότι η κ. Ελ. Νικολαΐδη από την ίδρυση της Εταιρείας από τον αείμνηστο Κώστα Φρόντζο, ταυτίστηκε απόλυτα (δίπλα στον αείμνηστο πατέρα της Γιάννη Νικολαΐδη) με τη ζωή και την πολυσχιδή δράση της.

Έτσι η ανάδειξή της σε πρόεδρο, αποτελεί ελάχιστη και ωφελούμενη αναγνώριση και τιμή για την πολυετή της προσφορά.

«Το Ζαγόρι μας» χαίρεται ιδιαίτερα, τη συγχαίρει κι εμείς όλοι σίγουροι πως η Ελευθερία έχει πολλά ακόμα να προσφέρει στην Ε.Η.Μ. και γενικά στα γράμματα και τα πολιτιστικά δρώμενα του τόπου μας.

ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ

25η Μαρτίου 1944 Μνήμες και μνημόσυνο Στο Γρηγόριο Στάρα

γάλη επιβλητικότητα, σε όλο το εκκλησίασμα. Ύψωσε το βλέμμα του στους θό-

άπλωσε το χέρι του πιάστηκε για λίγο από το κοντάρι της σημαίας και σωριάστηκε στο πάτωμα. Παρ' όλες τις

Ο αείμνηστος Γρηγ. Στάρας με τη σύζυγό του και τη δευτερότοκη κόρη του.

λους της εκκλησίας και άρχισε. «Ο Άγιος Βλάσιος μας σκεπάζει σήμερα όπως η κλόσσα τα κλοσόπουλα, ποιός μπορεί να ξέρει αν του χρο.....» τα λόγια του άρχισαν να κόβουνε,

προσπάθειες του γιατρού Αλεξάνδρου Ζηκόπουλου και του φοιτητή της Ιατρικής Δημητρίου Στουκίδη δεν μπόρεσαν να τον επαναφέρουν στη ζωή. Η συγκίνηση για τα γεγονότα

της εποχής και η αγωνία για τα δύο παιδιά του που ήταν στην Εθνική Αντίσταση ήταν τόσο μεγάλη που η καρδιά του τον πρόδωσε. Την άλλη μέρα έγινε η κηδεία του και όλο το χωριό με δάκρυα τον αποχαιρέτούσε.

Ποιός ήταν ο Γρηγόριος Στάρας; Γεννήθηκε στα Κάτω Σουδενά (Πεδινά) τη δεκαετία του 1870. Όταν τελείωσε τις σπουδές του διορίστηκε Ελληνοδιδάσκαλος στο Παπικό. Το 1898 παντρεύτηκε την Γλυκερία Καρακώστα από το Παπικό.

Από το γάμο αυτό απέκτησε 8 παιδιά, πρώτα τα τέσσερα αγόρια Χαρίλαο-Νικόλα-Κλέαρχο και Πύρρο και εν συνεχεία τα τέσσερα κορίτσια Θάλεια-Ιουλία, Χρυσάνθη και Μερόπη. Την ευτυχία του την σκίασε ο πρόωρος θάνατος της κόρης του Χρυσάνθης. Τα παιδιά του όλα παντρεύτηκαν απόκτησαν παιδιά και έτσι έγινε μια μεγάλη οικογένεια. Σήμερα ζουν οι δύο κόρες του Ιουλία και Μερόπη και φυσικά όλα του τα εγγόνια. Αυτός ήταν ο Γρηγόριος Στάρας.

Αιωνία του η Μνήμη.
Παπικό 15-1-2001

Χριστόδουλος Στουκίδης

Υ.Γ.: Για τους Γερμανούς στο Παπικό είχα γράψει παλαιότερα στο Ζαγόρι μας πως η Μάκο Νίτσα με τα γερμανικά της τους έκανε να φύγουν χωρίς να πειράζουν κανέναν.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΒΙΤΣΑΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΔΕΝΤΡΙΟΥ

του Στάθη Βασδέκη

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

	Ξενιτεμένοι Αίγυπτος: 40 Ρουμανία: 6 Σερβία : 5 Αυστρία: 1 Αμερική: 5 Ιστορική μονογραφία περί της εν Ηπειρώ χώρας Βεζήνης, Νικολαΐδη Ιωάννη Ιωάννινα 1939
1940	Το Νοέμβριο του 1940 έγινε βομβαρδισμός της Βίτσας από τρία Ιταλικά βομβαρδιστικά αεροπλάνα. Μία από τις πολλές βόμβες που έριξαν, κτύπησε και κατέστρεψε την αίθουσα Θεάτρου Βίτσας, (παλαιό Δημ. Σχολείο Κ. Βίτσας), έκαψε την κορυφή του ελάτου, σκότωσε και τραυμάτισε αρκετούς στρατιώτες, τραυμάτισε ελαφρά την χρονή Ελισσάβετ Σ. Βασδέχη και τραυμάτισε θανάσιμα τον Κωνσταντίνο Μανούση, που αργότερα εξέπνευσε.
1940	Πληθυσμιακά στοιχεία Μονοδέντρι Κάτοικοι: 247 Άνω Βίτσα Κάτοικοι: 145 Κάτω Βίτσα Κάτοικοι: 293 Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδος
1943	Καλοκαίρι Πυρπόληση από τους Ιταλούς στη Βίτσα τριών σπιτιών, του Δ. Πανταζή, του Μ. Ζωΐδη στην Κάτω Βίτσα και του 'Αμύλκου' στην Άνω Βίτσα. Οι Ιταλοί δικαιολόγησαν την πράξη τους ισχυριζόμενοι ότι βρήκαν όπλα στα τρία σπίτια. Το Γερμανικό πυροβολικό βομβαρδίζει το Μονοδέντρι. Πολλές βόμβες έπεσαν μέσα στο χωριό, χωρίς να προκαλέσουν θύματα ή ζημιές
1947	Απεβίωσε ο τελευταίος ηγούμενος της μονής Αγίας Παρασκευής, ο ιερομόναχος Δημήτριος Μουστακόπουλος, κατά κόσμον Παπακρίμης καταγόμενος από το Κουκούλι
1951	Πληθυσμιακά στοιχεία Μονοδέντρι Κάτοικοι: 104 Άνω Βίτσα Κάτοικοι: 81 Κάτω Βίτσα Κάτοικοι: 100 Προφήτης Ηλίας Μοναχοί: 2 Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδος
1960	Στις 15 Φεβρουαρίου 1960 απεβίωσε στο νοσοκομείο στα Ιωάννινα ο πατήρ Ιάκωβος, ηγούμενος της μονής του Προφήτη Ηλία
1961	Πληθυσμιακά στοιχεία Μονοδέντρι Κάτοικοι: 133 Βίτσα Κάτοικοι: 220 Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδος
1971	Πληθυσμιακά στοιχεία Μονοδέντρι Κάτοικοι: 126 Βίτσα Κάτοικοι: 163 Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδος

1981	Πληθυσμιακά στοιχεία Μονοδέντρι Κάτοικοι: 136 Βίτσα Κάτοικοι: 140 Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδος
1991	Πληθυσμιακά στοιχεία Μονοδέντρι Κάτοικοι: 132 Βίτσα Κάτοικοι: 154 Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδος
1997	Απεβίωσε ο Ιωάννης Ν. Νικολαΐδης
1998	Απεβίωσε ο Γεώργιος Ι. Παπαζώης συν/χος Πρόεδρος Εφετών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αθηναγορά, Νέος Κουβαράς Ηπειρωτικά χρονικά Τόμος Δ' 1929
- Αραβαντινός Παναγιώτης Χρονογραφία της Ηπείρου, Α&Β Αθήναιον 1856
- Βικονίδου Περικλούς Ηπειρωτικών θεσμών χρονία Ηπειρ. Χρονικά 1927
- Βοκοτσόπουλος Ιουλία Βίτσα Τα νεκροταφεία μιας μολυσμένης κομής Αθήνα Τόμος Α', Β', Γ', 1986
- Δάνου Δημητρίου Λαϊκά Αποθνησκούρια Βίτσας, Αθήνα 1970
- Δάνου Δημητρίου Στον Βίκου τη Χαράδρα, Αθήνα 1969
- Εργολάβου Σπύρου Τα Ζαγοροχώρια στις αρχές του αιώνα μας, Ιωάννινα 1993
- Ζακωβινός Διονύσιος Ηπειρωτικά Χρονικά έτος Δ' 1929
- Θεοδώρα Σάββα Βυζαντινά & μεταβυζαντινά μνημεία της περιοχής Μονοδενδρίου Ζαγορίου' Η.Ε. τεύχη 456-457-458. Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος 1990
- Θεοδώρα Σάββα Η Αγία Παρασκευή του Βίκου Ιωάννινα 1985
- Λαμπριδίου Ιωάννη Ζαγορικά Αθήνα 1879
- Λαμπριδίου Ιωάννη Ζαγορικά Α-Β Αθήνα 1889
- Μανιάς Σπύρος Τα Ηπειρωτικά γεφύρια Αθήνα 1984
- Μυστακίου Β. Ηπειρωτικά ανάλεκτα Ηπειρ. Χρονικά Δ' 1929
- Νικολαΐδη Ιωάννη Ιστορική μονογραφία της εν Ηπειρώ χώρας Βεζήνης Ιωάννινα 1939
- Νικολαΐδη Ιωάννη Ζαγόρι Δοκίμιο ανθρώπου γεωγραφίας Ιωάννινα 1982
- Νικολαΐδη Ιωάννη Παλαιογραφικά Ζαγορίου Ηπειρ. Εστία τ. 5 (1956), 6 (1957)
- Οικονόμου Κων/νου Το κοινωνικό της περιοχής Ζαγορίου Ιωάννινα 1991
- Παπαγεωργίου Γεωργίου Οικονομικοί και κοινωνικοί μηχανισμοί στον ορεινό όγκο Ζαγορίου Ιωάννινα 1995
- Σάρρου Δημητρίου Ζαγορικών θεσμών έρευνα
- Σάρρου Δημητρίου Παλαιογραφικός έρευνας Κων/πολις 1914
- Σοφία Ι. Χρίστου Επεγραφαί και ενθύμιας Ηπειρωτικά 1934
- Τζιόβα Φρίξον Κατάλογος Συγγραφέων περιοχής Ζαγορίου, Γιάννινα 1980
- Τσιόρτα Αναστασία Οι ναοί του Αγίου Νικολάου στη Βίτσα και του Αγίου Μηνά στο Μονοδένδρι Αθήνα 1991
- Χασιώτη Δημητρίου Διατριβή και υπομνήματα περί Ηπείρου Αθήναιον 1887

(ΤΕΛΟΣ)

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ

«Τα μήλα τα αντικατάστατα»

Στις μέρες μας, που πολύς λόγος γίνεται για υγιεινές τροφές, είναι χρήσιμο να θυμηθούμε κάποιες συνταγές από τις γιαγιάδες μας, που έγιναν παραδεκτές από ολόκληρες γενιές αλλά και από τη σύγχρονη ιατρική επιστήμη. Πρόκειται ακριβώς για την κατανάλωση στη διατροφή μας χορταρικών και φρούτων, ξηρών καρπών και άλλων τροφών που δεν έχουν σχέση με το κρέας. Ο άνθρωπος από τα πρώτα χρόνια της εμφάνισής του στον πλανήτη γη υπήρξε περισσότερο φυτοφάγος παρά κρεοφάγος. Και ο λόγος ήταν, γιατί με το κυνήγι άγριων ζώων η εξασφάλιση τροφής παρουσίαζε πολλές δυσκολίες. Με μεγαλύτερη ευχέρεια οι μακρινοί πρόγονοί μας άπλωναν το χέρι τους και συνέλεγαν καρπούς από τα δέντρα ικανοποιώντας το αίσθημα της πείνας τους στη δεδομένη στιγμή, ενώ παράλληλα μπορούσαν με άνεση ν' αποθηκεύουν ικανές ποσότητες τροφής για τα επόμενα γεύματά τους χωρίς τον κίνδυνο αλλοιώσής τους.

Στα κατοπινά χρόνια ο άνθρωπος και στα στάδια της εξέλιξής του στράφηκε περισσότερο στο κρέας για τη διατροφή του, που αναμφισβήτητα η αξία του σε θρεπτικά στοιχεία είναι πολύ μεγάλη.

Όμως στην εποχή μας περάσαμε δυστυχώς στην κατάχρηση και την υπερβολή με όλες τις γνωστές συνέπειες, που συνεπάγεται κάτι τέτοιο για την υγεία μας. Η απεριόριστη και μη ελεγχόμενη κατανάλωση κρέατος βλάπτει.

Δεν υποστηρίζουμε, πως πρέπει να εξοστρακίσουμε το κρέας από το διατολόγιό μας αλλά θα πρέπει να πάρουμε σοβαρές αποφάσεις για τον περιορισμό του στη διατροφή μας και να στραφούμε όπως δήποτε και πάλι στα χορτα, τα όσπρια, τα φρούτα στους καρπούς γενικά της γης. Αποδείχτηκε και επίσημα από την ιατρική επιστήμη, πως τα φρούτα, οι ξηροί καρποί, τα δημητριακά, αποτελούσαν την πηγή των πρωτεϊνών πριν εκατομμύρια χρόνια. Τα λάδια των ξηρών καρπών είναι πολυακόρεστα, που σημαίνει, πως εμποδίζουν τη χοληστερίνη ν' ανέβει σε υψηλά επίπεδα.

Ένα δε από τα πλέον χρήσιμα

και ωφέλιμα για την υγεία μας φρούτα είναι τα **μήλα**, για τα οποία και θ' ασχοληθούμε σήμερα. Πολύ σοφά ο λαός μας λέει πως «**ένα μήλο την ημέρα, το γαστρίο τον κάνει πέρα**».

Και είναι δικαιολογημένη η μεγάλη σημασία, που αποδίδεται σ' αυτή την λαϊκή παροιμία για τα μήλα, που εκτός από τη μεγάλη θρεπτική τους αξία, έχουν και άριστες ευεργετικές ιδιότητες για τον ανθρώπινο οργανισμό. Η επιστήμη, επιβεβαιώνοντας τη σοφή αυτή ρήση του λαού μας, μας πληροφορεί, πως τα μήλα περιέχουν πάρα πολλές βιταμίνες, μεταλλικά άλατα και ιχνοστοιχεία, οργανικά οξέα, πηκτίνη, κυτταρίνη και αρκετή αναλογία σε σάκχαρο.

Μια άλλη επίσης αγγλική παροιμία λέει «Όποιος τρώει ένα μήλο το πρωί και ένα το βράδυ, διώχνει το γιατρό». Έτσι η θρεπτική και θεραπευτική αξία των μήλων δεν αμφισβητείται από κανένα. Η γεύση του και η ομορφιά του, οι πολύτιμες ιδιότητές του καθώς και οι θρύλοι που συνοδεύουν την εμφάνισή του στη ζωή των ανθρώπων το ξεχωρίζουν από τα άλλα φρούτα και το κατατάσσουν μεταξύ των εκλεκτότερων προϊόντων της γης. Είναι το πρώτο που αναφέρεται από της δημιουργίας του κόσμου με τον Αδάμ και την Εύα, καθώς και στην ελληνική μυθολογία με τα χρυσά μήλα των Εσπερίδων. Ακόμα τα μήλα ήταν γνωστά στην Αίγυπτο, στην Παλαιστίνη και την Ελλάδα πολλούς αιώνες προ Χριστού. Στη Φαρμακευτική τα χρησιμοποιούσαν, στα παλιά χρόνια, σαν καθαρτικό, ή σαν φάρμακο για το βήχα. Ψημένα στο φούρνο ή στη χόβολη αποτελούσαν άριστο καταπραϊντικό και επουλωτικό κατάπληγμα.

Χάρης στην πηκτίνη, που περιέχουν, περιορίζουν τη χοληστε-

ρίνη του αίματος και τα συνιστούν σαν προληπτικό φάρμακο εναντίον της αρτηριακής υπέρτασης. Βρασμένα μήλα βοηθούν στην καλή λειτουργία του εντέρου και μήλο κομπόστα επιτρέπεται σ' όλες σχεδόν τις περιπτώσεις ασθενών, που πάσχουν από γρίπη, κοιλιακά και σε ασθενείς ακόμα, που υποφέρουν από ρευματισμούς και αρθρίτιδες.

Παλιότερα στο Ζαγόρι οι γιαγιάδες μας αλλά και στις μέρες μας οι ξαγορίσιες νοικοκυρές με τα μήλα κάνουν μαρμελάδες, κομπόστες, γλυκά στο φούρνο με ολόκληρο το μήλο πασπαλισμένο με κανέλα, ωραίες μηλόπιτες και τόσα άλλα παρασκευάσματα κατάλληλα για όλες τις ηλικίες και τα στομάχια.

Είναι ίσως τα μοναδικά από τα φρούτα, που μπορούν να χρησιμοποιούνται σε πάρα πολλές μορφές στην καθημερινή μας ζωή για τη μαγειρική και ζαχαροπλαστική. Ακόμα και με το χυμό τους παρασκευάζουν ξύδι αρωματικό, που χρησιμοποιείται αρκετά στη μαγειρική. Είναι γνωστή εξ άλλου σε όλους μας η ευρεία κυκλοφορία στην αγορά των χυμών από μήλα, που πίνονται σαν αναψυκτικά και τονωτικά λίαν νόστιμα και θρεπτικά για τον οργανισμό μας. Πολλοί επίσης αποδίδουν φαρμακευτικές ιδιότητες και στη φλούδα των μήλων, που τη θεωρούν καρδιοτονωτική με την παρατήρηση, πως δεν πρέπει να τρώγεται από άτομα που υποφέρουν από το στομάχι.

Γι' αυτό καταγράφηκε και η λαϊκή παροιμία για τον τρόπο χρησιμοποίησης της φλούδας των μήλων «**μήλον μη όλον**», που σημαίνει δεν πρέπει να το τρώμε με τη φλούδα, γιατί είναι δύσπεπτη.

Με τη σκόνη ξερής φλούδας μήλων, που τοποθετείται μέσα σε κύπελλο με βραστό νερό παραδίδονται, πως το αφέψημα αυτό είναι άριστο διουρητικό.

Όμως, τα μήλα έχουν και μια

άλλη μεγάλη αξία. Είναι τα φρούτα, που είναι στη διάθεσή μας σ' όλη σχεδόν τη διάρκεια του χρόνου και καταναλώνονται από το φθινόπωρο μέχρι και την άνοιξη. Συντηρούνται πάρα πολύ εύκολα χωρίς να χάνουν μεγάλο ποσοστό από τα θρεπτικά τους συστατικά. Η συντήρησή τους γίνεται σε ψυγεία-θαλάμους για τις μεγάλες ποσότητες στο εμπόριο και για το σπίτι μας στα κοινά ψυγεία σε χαμηλή ψύξη ή σε ένα κρύο χώρο, που δεν τον βλέπει ο ήλιος. Ποιος δε θυμάται από τους παλιότερους τα ωραία ξυνόμηλα στα χωριά μας που τα διατηρούσαμε όλο το χειμώνα μέσα στο άχυρο στις καλύβες και όταν πηγαίναμε να πάρουμε το άχυρο για να ταΐσουμε τα χοντρά ζώα (γελάδες, άλογα κλπ.) τα βάζαμε σε οκρόπια μέσα στα άχυρα δροσερά και τα «φρονιζάμε» με βουλιά μαζί με τη φλούδα. Στον καιρό της κατσίρας που δεν υπήρχαν φάρμακα με τη ψημένα μήλα καταπολεμούσαν οι δικοί μας τις διάρροιες και άλλες εντερικές διαταραχές.

Τα ξυνόμηλα, που αφθονούσαν τότε στα χωριά μας έσωσαν πολλούς ασθενείς στα δύσκολα εκείνα χρόνια.

Ένας φυσιοδίφης ερευνητής μας πληροφορεί πως «τα άγρια μήλα, που χρησιμοποιούν οι χωρικοί είναι πολύ στυπτικά κατά της διάρροιας».

Αλλά τι πρώτο και τι δεύτερο αναφέρουμε για την ωφέλιμότητα των μήλων. Ο λαός μας με τη σοφία και την απόκτηση πολλών εμπειριών στο πέρασμα των αιώνων κατάταξε τα μήλα στην πρώτη θέση της διατροφής του αλλά και για την πρόληψη και θεραπεία διάφορων ασθενειών. Επομένως κι εμείς ανεπαίσχυντα ας μη διαστίζουμε να καταναλώνουμε άφθονα μήλα στη ζωή όποιων δήποτε φρούτων να έχουνε καλή υγεία.

Και εντυχώς που υπάρχουν στην αγορά τόσες πολλές ποικιλίες μήλων κατάλληλες για όλες τις γαστρονομικές προτιμήσεις και ηλικίες.

Είναι ανάγκη να προσομοιωσουμε το διατολόγιό μας προς τις υγιεινές και φυτικές τροφές επιστρέφοντας στις παλιές και συνήθειες.

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

Οικοτουριστική ανάπτυξη

Δεν πάνε πολλά χρόνια, που κυρίως οι κάτοικοι των πόλεων κούραστηκαν να κολυμπούν, αντικατέστησαν τα πλεύσιμα με τζιπ και πήραν τα βουνά. Ο Τύπος διαβλέποντας αυτή την τάση των Ελλήνων άρχισε να αφιερώνει σελίδες επί σελίδων, με την ευγενή πάντα χορηγία αυτοκινητοβιομηχανιών παραγωγών 4Χ4 αυτοκινήτων με προτάσεις και αφιερώματα. Παράλληλα σειρά επιχειρήσεων ταξιδιών που σέβονται τον εαυτό τους περιλαμβάνουν στο πρόγραμμά τους εκδρομές στην ορεινή Ελλάδα. Σε όλα αυτά προσθέτουμε και διάφορα διαφημιστικά σποτ προϊόντων με τρέιλερ ταυρών όπου άνθρωποι εντυχιμένοι με τα τετράτροχα τους να περνούν πάνω από τα πέτρινα γεφύρια. Είναι προφανές ότι μετά τις νησιωτικές και παράκτιες περιοχές η «εθνική βιομηχανία» της χώρας αρχίζει να κατακτά και τα βουνά. Οι άρχοντες δαπανούν τεράστια ποσά στην κατασκευή έργων υποδομής με στόχο την άρση της απομόνωσης, που όμως έχει συμβάλει μέχρι σήμερα στη διατήρηση ενός πολύτιμου φυσικού κεφαλαίου.

Το παράδειγμα των δασικών δρόμων είναι χαρακτηριστικό. Το οδικό δίκτυο δεν διευκολύνει τό-

σο την προστασία ή την εκμετάλλευση των δασών όσο ανοίγει το δρόμο σε κάθε επίδοξο εμπρηστή, καταπατητή ή άλλου είδους καταστροφά. Στην ίδια λογική οι τοπικοί άρχοντες κινούνται και με την κατασκευή στο χωριό τους χιονοδρομικού κέντρου χωρίς να αναλογίζονται τις όποιες περιβαλλοντικές συνέπειες και αν το κάνουν αυτές τις κατατάσσουν σε δεύτερη μοίρα έναντι του οικονομικού κέρδους. Πρόκειται, λοιπόν, για την επερχόμενη και στην Ελλάδα «αστικοποίηση των βουνών», πράγμα που σημαίνει νέες σημαντικές ανακαταξίες στη λειτουργία και στη διαχείριση του ορεινού περιβάλλοντος. Όμως μια τέτοια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης προϋποθέτει μια τουριστική βιομηχανία που να χαρακτηρίζεται από κώδικες σεβασμού του περιβάλλοντος, αλλά και των τοπικών ιδιαιτεροτήτων. Μέχρι σήμερα πάντως παραμένει ως ζητούμενο ο σεβασμός.

Το σίγουρο πάντως είναι ότι η χώρα μας στερείται μιας ολοκληρωμένης πολιτικής βουνού και αφήνεται η οικοτουριστική ανάπτυξη στις ορέξεις του κάθε «επιχειρηματία».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΕΛΗΣ
(«Ηλ. Αγών», 2/3/2001)

ΜΕΛΕΤΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ ΟΞΥΑΣ

Μια πρόταση ήπιας επέμβασης και τουριστικής αξιοποίησης του δάσους οξύας, μαζί με προτάσεις ορεινών δραστηριοτήτων, κατατέθηκε στον Δήμο Αν. Ζαγορίου και το Δημ. Διαμέρισμα Γρεβεντιού. Η μελέτη συντάχθηκε από τον Αντιπρόεδρο της Α.Δ.Ε.Φ.Ο.Τ. και ορειβάτη Γ. Κέφαλο. Σε συνδυασμό με κάποιες επιδοτήσεις από την ΕΟΚ και ανάλογες επεν-

δύσεις, δημιουργεί προϋποθέσεις παραμονής (γιατί όχι και επιστροφής) κατοίκων στο χωριό. Η ιδέα γεννήθηκε μετά την πρώτη, υποτιμημένη, σηματοδότηση του μονοπατιού για το Βορτόπι το '98 και τα επακολουθήσαντα θετικά σχόλια. Ευελπιστούμε ότι θα επεκταθεί και στα Όμορα Δημ. Διαμερίσματα και θα υλοποιηθεί από τον Δήμο.

Σκότωσαν αγριόγιδο στον Εθνικό Δρυμό: Βάλια Κάλντα

Ένα ακόμα αγριόγιδο σκότωσαν το Σαββατοκύριακο 10-11 Φεβρουαρίου ασυνείδητοι λαθροθήρες μέσα στον Εθνικό Δρυμό της Βάλια Κάλντα τη στιγμή που από τις Περιβαλλοντικές Οργανώσεις γίνονται μεγάλες προσπάθειες διάσωσης των εναπομείναντα πληθυσμών των ζώων αυτών.

Σήμερα, έχουν μείνει λιγότερα από 150 αγριόγιδα στα πιο δυσπρόσιτα μέρη της Πίνδου και εί-

θηθηθρίας αγριόγιδου σε χρονικό διάστημα μόλις τεσσάρων μηνών που έγινε αντιληπτό από τους ερευνητές πεδίου του προγράμματος και αποτελεί μία από τις πολλές περιπτώσεις λαθροθηρίας που λαμβάνουν χώρα στο βιότοπο αυτό του προστατευόμενου είδους.

Οι τρεις οργανώσεις, με αφορμή το νέο περιστατικό λαθροθηρίας απαιτούν από τα αρμόδια υπουργεία

- Το WWF, η Πίνδος Περιβαλλοντική και ο ΣΠΗΦ καταγγέλλουν το γεγονός και ζητούν να ληφθούν μέτρα
- Περίπου 150 είναι τα εναπομείναντα αγριόγιδα και ενώ γίνεται προσπάθεια να διασωθούν, ασυνείδητοι λαθροκυνηγοί τα εξοντώνουν.

να ένα από τα πιο σπάνια είδη θηλαστικών της χώρας μας και προστατεύεται αυστηρά από τη Νομοθεσία. Παρόλα αυτά όμως το παρόνομο κυνήγι αυτού του προστατευόμενου είδους συνεχίζεται και οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην εξαφάνισή του.

Το WWF (Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση), η Πίνδος Περιβαλλοντική και ο Σύλλογος Προστασίας Ηπειρωτικής Φύσης καταγγέλλουν το περιστατικό και ζητούν από την πολιτεία να λάβει αυστηρότερα μέτρα για την αποτροπή του φαινομένου.

Μέλη του σκοτωμένου αγριόγιδου ανακαλύφθηκαν από επιστήμονες του προγράμματος του WWF Ελλάς, στο πλαίσιο ερευνητικής αποστολής που πραγματοποιούσαν, σε συνεργασία με την Εταιρεία «Πίνδος Περιβαλλοντική» στον Εθνικό Δρυμό της Πίνδου.

Σύμφωνα με τον ερευνητή κ. Χαρητάκη Παπαϊωάννου οι λαθροκυνηγοί «σκότωσαν και έθαψαν το ζώο και φρόντισαν να εξαφανίσουν επιμελώς τα τεκμήρια της παράνομης πράξης τους κρύβοντας επί τόπου το δέρμα του».

Οι κυνηγοί είχαν γδαρεί το ζώο, πήραν τα κέρατά του, και αφού πέταξαν τα κομμένα πόδια, έδεσαν το ματωμένο τομάκι με μια βαριά πέτρα και το πέταξαν στο ποτάμι.

Το WWF πραγματοποιεί πρόγραμμα μελέτης των πληθυσμών του σπάνιου αυτού είδους στη Βόρεια Πίνδο με σκοπό την προστασία του και την ευαισθητοποίηση του κοινού. Πρόκειται για το δεύτερο περιστατικό παράνομης λα-

— Την άμεση πρόσληψη μόνιμων ειδικών φυλάκων - θυροφυλάκων στον Εθνικό Δρυμό Πίνδου και στον Εθνικό Δρυμό Βίκου - Αώου.

— Την ενίσχυση των τοπικών αρμόδιων υπηρεσιών (Δασαρχείο) με πόρους και υλικό.

— Την ίδρυση του ενιαίου Πάρκου Βόρειας Πίνδου και τη σύσταση και λειτουργία ειδικού φορέα διαχείρισης.

Επίσης ο ΣΠΗΦ ζητά από τους κυνηγετικούς συλλόγους, να καταγγέλλουν τους ανεργηθείσους εγκληματίες, να τους διαγράψουν από τους Συλλόγους, να τους αφαιρέσουν άδεια και όπλα, να τους απομονώσουν και να ζητήσουν την παραδειγματική τιμωρία τους από τη δικαιοσύνη.

ΓΕΩΦΑΡΜΑ

Επί της οδού Γ. Παπανδρέου 28Α παραπλεύρως Σούπερ Μάρκετ Ατλάντις Ιωάννινα, λειτουργεί το νέο κατάστημα του Γεωπόνου Φερεική Γιώργου (αρωματοποιού της Κτηνιατρίου Αποστόλου Ιωάννης του Ανδρέα από το Παπύγκο) με άνεση παρακαρσίματος αυτοκινήτου.

Το κατάστημα διαθέτει αγροτικά εφόδια, φάρμακα, αξεσουάρ και τροφές μικρών ζώων, είδη κτήνου.

Επίσης προσφέρει υπηρεσίες κατασκευής, διαμόρφωσης χώρων πρασίνου, καθώς και απεντομώσεων και απολύμανσεων δημοσίων και ιδιωτικών χώρων.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ 2001 ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Από πληροφορίες που συγκεντρώσαμε, η απογραφή πληθυσμού στο Ζαγόρι στις 18-3-2001 είχε ικανοποιητικά αποτελέσματα. Φαίνεται ότι οι απειλές των μεγάλων Δημάρχων είχαν αντίθετα αποτελέσματα. Φαίνεται ακόμα

—και τούτο μας ενδιαφέρει περισσότερο— ότι η αγάπη των Ζαγοριόφων για τον τόπο τους δεν κλονίζεται και δεν σβήνει με τίποτε. Επιστρέφει στις ρίζες κατά την απογραφή, στις εκλογές, στις γιορτές και το καλοκαίρι. Η ψυχή των

αποδήμων είναι εδώ στα βουνά μας.

Στη συνέχεια δημοσιεύουμε τα αποτελέσματα της απογραφής του πληθυσμού, κατά τις πληροφορίες μας και τα επίσημα αποτελέσματα του 1981 και 1991 για να γίνουν συγκρίσεις

ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ	1981	1991	2001
1) Ανθρακίτης	85	71	93
2) Γρεβενίτι	295	376	339
3) Δεμάτι	—	251	513
4) Δόλιανη	75	65	86
5) Ελατοχώρι	188	180	166
6) Ιτέα	—	216	241
7) Καβαλλάρι	105	87	88
8) Καρυές	—	167	135
9) Καστανάνας	60	50	45
10) Μακρίνο	114	78	66
11) Πέτρα	—	251	362
12) Τρίστενο	145	161	141
13) Φλαμπουράρι	166	138	88
14) Αγ. Παρασκευή	—	—	12
15) Ποταμιά	—	—	31
ΣΥΝΟΛΟ	1.233	2.091	2.406

ΔΗΜΟΣ ΤΥΜΦΗΣ	1981	1991	2001
1) Βραδέτο	19	32	26
2) Βρυσσώρι	152	94	106
3) Ηλιοχώρι	67	66	36
4) Κατέσοβο	89	49	67
5) Κήποι	180	187	105
6) Κουκούλι	83	88	78
7) Λάιστα	147	96	127
8) Λεπτοκαρυά	113	72	65
9) Νεγάδες	79	74	48
10) Σκαμνέλι	202	186	235
11) Τσεπέλοβο	329	304	494
12) Φραγκάδες	158	116	103
ΣΥΝΟΛΟ	1.618	1.364	1.490
Κοινότητα ΒΩΒΟΥΣΑΣ	190	136	180
» ΠΑΠΗΓΚΟΥ	156	183	361

ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ	1981	1991	2001
1) Άγιος Μηνάς	77	53	45
2) Άνω Πεδινά	209	170	200
3) Αρίστη	225	210	212
4) Ασπράγγελοι	237	209	314
5) Βίτσα	140	153	141
6) Δίκωρφο	51	111	65
7) Δίλοφο	37	42	38
8) Διπόταμο	52	23	44
9) Ελάτη	47	46	41
10) Ελαφότοπος	97	88	141
11) Καλουτά	54	41	44
12) Κάτω Πεδινά	93	68	89
13) Μανασσή	47	138	89
14) Μεσοβούνι	63	—	12
15) Μονοδέντρι	136	132	187
ΣΥΝΟΛΟ	1.565	1.506	1.672

ΔΗΜΟΣ ΤΥΜΦΗΣ: Παρατηρείται συνολική αύξηση πληθυσμού σε σχέση με το 1991. Σημαντική αύξηση παρουσιάζουν το Τσεπέλοβο, η Σκαμνέλι και η Λάιστα. Σημαντική μείωση πληθυσμού παρουσιάζουν στο Ηλιοχώρι, τους Κήπους και τις Νεγάδες. Η Λεπτοκαρυά, οι Νεγάδες και οι Φραγκάδες παρουσιάζουν μείωση απ' το 1981 και δώδε.

ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ: Παρατηρείται συνολική αύξηση πληθυσμού σε σχέση με το 1981 και το 1991. Σημαντική αύξηση παρουσιάζουν οι Ασπράγγελοι (απ' τις επόμενες εκλογές θα έχουν πενταμιά) Τοπικό Συμβούλιο και ο Δήμος 13 Δημοτικών Συμβούλων), ο Ελαφότοπος, το Μονοδέντρι, τα Άνω Πεδινά και το Διπόταμο. Σημαντική μείωση πληθυσμού φαίνεται στο Δίκωρφο. Ο Άγιος Μηνάς και η Ελάτη παρουσιάζουν μείωση απ' το 1981 και δώδε.

ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ: Σημαντική συνολική αύξηση πληθυσμού σε σχέση με το 1991. Σύγκριση με το 1981 δεν είναι δυνατή γιατί μας λείπουν στοιχεία. Αύξηση παρουσιάζει ιδιαίτερος το Δεμάτι και η Πέτρα. Σημαντική μείωση παρατηρείται στο Γρεβενίτι, στις Καρυές και στο Φλαμπουράρι. Σημειωτέον ότι η Πέτρα θα εκλέγει πλέον πέντε μελές Τοπικό Συμβούλιο.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

«ΖΑΓΟΡΙ ΧΑΛΑΣΙΑ ΣΟΥ»

Σε ημερήσια εφημερίδα των Ιωαννίνων δημοσιεύτηκε στις 17/3/2001 απογραφή των μονίμων κατοίκων των χωριών του Ζαγορίου. Απογραφές είναι ο κ. Γιώργος Γκρουίδης, δημοτικός σύμβουλος του Δήμου Τύμφης. Δίνει στο κεφάλαιο τον τίτλο «ΖΑΓΟΡΙ ΧΑΛΑΣΙΑ ΜΟΥ», δανεισμένο από το ομότιμο βιβλίο του κ. Πέτρου Φραγκούλη. Η αντωνυμία «μου» σημαίνει ότι ο ίδιος υποφέρει και πάσχει και οδύρεται για το κατήντημα του Ζαγορίου. Εγώ βάζω στον τίτλο την αντωνυμία «σου» για να αποστασιοποιηθώ. Εγώ δεν έχω τη δύναμη να σώσω το Ζαγόρι, αν πράγματι κινδυνεύει. Εγώ δεν έχω τον τρόπο να σταματήσω τον κατήφορο του Ζαγορίου, αν πράγματι κρέμεται στο γκρεμό. Εγώ δε μπορώ πια να λύσω το δημογραφικό

πρόβλημα του χώρου μας. Κατά το συντάκτη του δημοσιεύματος αιτία της καταστροφής είναι ο κατακερματισμός σε Δήμους και ότι οι μισοί έγιναν Τυμφάριοι. Βεβαίως ο συντάκτης δεν ασχολείται με το Ανατολικό Ζαγόρι, δεν πιστεύει όμως να μη θεωρεί Ζαγορίσιους εκείνους τους ανθρώπους. Ο ίδιος αποποιείται το Δέμας Τύμφης στον οποίο είναι Δήμος Τύμφης Σύμβουλος και αρνείται την ιδιότητα του Ζαγοριώτη στους ανθρώπους των χωριών πέρα από το Βίκο και το γεφύρι του Κόκκορου. Δεν θα υπεισέλθω στα θέματα του Καποδίστρια, αλλά δε δίνω σε κανένα το δικαίωμα να με θεωρεί απάτριδα. Ζαγόρι είναι λέξη σλάβικη και

Τύμφη είναι λέξη ελληνική. Ας γνωρίζει ακόμα ο κ. Γκρουίδης ότι στο Καπέσοβο έγινε συζήτηση να μετονομαστεί το χωριό σε Παρωραία. Ας διαβάσει και λίγο ιστορία. Όταν όλοι εμείς, που δουλεύουμε στο περιοδικό «Το Ζαγόρι μας», υποστηρίζαμε την άποψη ότι όλο το Ζαγόρι πρέπει να γίνει ένας Δήμος, που ήταν ο Γιώργος; Πιστεύω ότι γρήγορα θα δικαιωθούμε γι' αυτή την πρότασή μας.

Οι τρεις Δήμοι και οι ονομασίες που δόθηκαν δεν έβλαψαν την πορεία του Ζαγορίου. Το κακό έρχεται από τις μεμψιμοιρίες και τις υστεροβουλίες. Κι ακόμα έρχεται από την απουσία ικανών ανθρώπων που

έπρεπε να ασχοληθούν με τα κοινά. Ο κ. Γκρουίδης δε στρέφεται κατά της απογραφής, αλλά κατά των συμφερόντων του χώρου μας. Στρέφεται ακόμα και κατά των ανθρώπων που ξεκίνησαν από την απογραφή και ήρθαν να απογραφούν στο χωριό τους. Εγώ απευθύνομαι ένα μεγάλο ευχαριστώ σ' αυτή τη μερίδα των αποδήμων και υποκλινόμαι στα συνήθηματά τους. Η κατηγορία των συνήθηματων σε ψεύτικη απογραφή είναι απορριπτή και τους παρακαλώ να μην τη λάβουν σοβαρά υπόψη τους. Το Πάσχα έρχεται, το καλοκαίρι έρχεται, τα χωριά μας θα γεμίσουν και έτσι θα πορευτούμε.

Απόστολος Ντιναλέξης
Δημοτικός Σύμβουλος
Δήμου Τύμφης

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Επαινετικά σχόλια για «το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Από την ωραία εφημερίδα της ΕΝΩΣΗΣ ΕΞΑΝΘΕΙΤΩΝ ΛΕΥΚΑΔΑΣ «Τα Ξαθείτικα» δημοσιεύουμε το πολύ κολακευτικό σχόλιο για το περιοδικό μας, που γράφτηκε στο υπ' αριθ. 63 φύλλο της εφημερίδας του έτους 2001.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας» Μηνιαία έκδοση της Ιστορικής και Λογογραφικής Εταιρείας Ζαγορίου, Έτος ΚΒ', Αριθμός φύλλον 269, Σεπτέμβριος 2000. Ένα περιοδικό είκοσι σελίδων μεγάλου σχήματος 35Χ25.

Θέλω να συγχαρώ την ενδεκαμελή συντακτική επιτροπή για την σπουδαία εργασία, για τη μεγάλη προσφορά στον πολιτισμό με το πλούσιο σε ύλη και άριστο σε ποιότητα περιοδικό της. Συγχαρητήρια αγαπητοί φίλοι».

Είμαστε υποχρεωμένοι για λόγους δεοντολογικούς αλλά και συναισθηματικούς, γιατί με τον Πρόεδρο της Ένωσης Εξανθεϊτών και υπεύθυνο της έκδοσης της εφημερίδας τους Νίκο Θ. Βλάχο μας συνδέουν άρρηκτοι φιλικοί δεσμοί από τα χρόνια των σπουδών μας στη Βελλά, να εκφράσουμε τις θερμότερες ευχαριστίες μας για την ευμενή υποδοχή, που έτυχε το περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας». Και έχει μεγάλη σημασία για μας ο κριτικός λόγος του φίλου Νίκου Βλάχου, γιατί προέρχεται από ένα καταξιωμένο λογοτέχνη, ποιητή-κριτικό και άριστο εκπαιδευτικό, που γνωρίζει πολύ καλά να ξεχωρίζει ένα έντυπο σαν το «ΖΑΓΟΡΙ μας».

Τον ευχαριστούμε για μια ακόμη φορά και ο «έρως», που κυριαρχεί στα συναισθήματά του για τη γενέθλια γη, την όμορφη Λευκάδα είναι ακριβώς η δύναμη εκείνη, που κατευθύνει και τη δική μας προσπάθεια για τον τόπο μας στο Ζαγόρι.

Σ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παπαζόγλειου Κληροδοτήματος

Το Κληροδοτήμα ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ της Βίτσας Ζαγορίου όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος στις 15 Αυγούστου 2001 θα χορηγήσει στους δικαιούχους φοιτητές και φοιτήτριες των ΑΕΙ και ΤΕΙ την οικονομική ενίσχυση για το σχολικό έτος 2000-20001.

Όσοι δικαιούνται της οικονομικής ενίσχυσης και δεν έχουν υποβάλει ακόμη τη σχετική αίτηση με το πιστοποιητικό απ' ενός μεν σπουδών και αφετέρου δε του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου για την καταγωγή τους από τη Βίτσα θα πρέπει να έλθουν το συντομότερο δυνατό σε επικοινωνία με την εκτελεστική επιτροπή Ιωαννίνων του Κληροδοτήματος:

Άγγελος Πίκος, τηλ.: 0651-24.206

Ευθύμιος Βασδέκης, τηλ.: 0651-46.536

Κλεομένης Γιαννής, τηλ.: 0651-25.418

Επίσης την ίδια ημέρα 15 Αυγούστου 2001 θα χορηγηθεί εφέτος και η οικονομική ενίσχυση (προικοδοότηση) στα κορίτσια της Βίτσας που παντρεύτηκαν την τελευταία 5ετία. Παρακαλούνται οι ενδιαφερόμενες να υποβάλλουν στην Εκτελεστική Επιτροπή Ιωαννίνων Κληροδοτήματος αίτηση την οποία πρέπει να συνοδεύει το πιστοποιητικό του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου για την καταγωγή τους από τη Βίτσα ως και η ληξιαρχική πράξη του γάμου τους.

Ο εκπρόσωπος της Διοικητικής Επιτροπής του Κληροδοτήματος
Δημήτριος Γιαννής

Παραμένει στα Δολιανά το Μουσικό Γυμνάσιο

Επιτέλους ύστερα από πολλές συζητήσεις, αντιπαραθέσεις τοπικών παραγόντων καθηγητών, γονέων και μαθητών, το Νομαρχιακό Συμβούλιο Ιωαννίνων αποφάσισε και πολύ σωστά, το Μουσικό Γυμνάσιο Δολιανών να μη μετακομίσει στα Γιάννινα και να παραμείνει εκεί όπου πρωτοϊδρύθηκε και λειτουργεί ως τώρα.

Δεν ήταν δυνατόν, όπως με σφήνεια τόνιζε και ο Πρόεδρος της Ένωσης Ζαγοριόφων σε προηγούμενο υπόμνημα - διαμαρτυρία του, να καταργηθεί μια τέτοια σχολική μονάδα, που αποτελεί φάρο —μοναδικό στο είδος του— στην ακριτική και τόσο ευαίσθητη περιοχή όπως είναι ο ιστορικός δήμος Καλπακίου, διαμέρισμα του οποίου είναι τα Δολιανά. Το έντονο ενδιαφέρον μας σαν Ζαγορίσιοι για το θέμα αυτό είναι γιατί με το δήμο Καλπακίου μας συνδέουν ιστορικοί, πολιτιστικοί και συγγενικοί ακόμα δεσμοί και δικαιολογημένα νιώσαμε ιδιαίτερη ικανοποίηση από τη ρεζιλευτή αυτή απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Ιωαννίνων. Η περιοχή μας έχει ανάγκη για ενίσχυση από την Πολιτεία σε υποδομές τέτοιες, που να συγκρατούν τον πληθυσμό στα χωριά, έστω ακόμα και αν δεν πληρούν όλες εκείνες τις προϋποθέσεις, όπως για παράδειγμα τα ολιγάριθμα σε μαθητές σχολεία. Επισημαίνουμε ιδιαίτερα το ενδιαφέρον της βοηθού Νομαρχη Ιωαννίνων κ. Τσίλη, η οποία υπο-

στήριξε πως «δεν πρέπει να μεταφερθεί το Μουσικό Γυμνάσιο Δολιανών, αλλά να στηριχθεί η καλύτερη λειτουργία του, ώστε να υποστηριχθεί και η ευαίσθητη περιοχή του δήμου Καλπακίου». Επί τέλους όσοι πραγματικά πιστεύουν στην αποκέντρωση και θεωρούν το συγκεκριμένο τοπικό το σφοδρότερη αιτία αποδυνάμωσης της περιφέρειας, ως ενεργήσουν δυναμικά από όποια θέση κι αν βρίσκονται, με γνώμονα πάντα το συμφέρον της χώρας μας, δημιουργώντας τις κατάλληλες συνθήκες για να μείνει ζωντανή η ύπαιθρος. Είναι ανάγκη και για λόγους εθνικούς, στις ακριτικές περιφέρειες της χώρας μας, να λειτουργούν σχολεία, επιχειρήσεις, εργοστάσια και παντός είδους δραστηριότητες, που θα συμβάλουν στην αναζωογόνηση του τόπου μας. Το κλείσιμο ενός Σχολείου σηματοδοτεί αναπόφευκτα το μαρasmus της τοπικής κοινωνίας και την ερήμωση της υπαίθρου χώρας.

Γι' αυτό η συνέχιση της λειτουργίας του Μουσικού Γυμνασίου Δολιανών ήταν μια απόφαση σημαντική και όλοι την επικροτούμε. Εναπομένει πλέον στις τοπικές αρχές και τους διδάσκοντες να επιδείξουν το ανάλογο ενδιαφέρον για την περαιτέρω προαγωγή του και την ευρυθμία λειτουργία του, παραμερίζοντας μικροψυχες αντιλήψεις και προσωπικά συμφέροντα.

Σ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Αυτονόητο μεν, αλλά...

Ελένης Οικονομίδου-Λούβλη

Όλα όσα, σαν αναμνήσεις, γεμίζουν τις στήλες του περιοδικού μας από εμάς τους μεγαλύτερους, δεν έχουν σκοπό να προβάλουν τη ζωή, ούτε τα βιώματα κανενός, αυτά καθαυτά, γιατί σαν τέτοια «αυστηρώς προσωπικά» της καρδιάς μας ανεκτίμητα φυλαχτά είναι, κι έτσι η αλλιώς κανένα δεν ενδιαφέρουν κι είναι φυσικό.

Αν προστρέχουμε σ' αυτά είναι για να θυμίσουμε στους παλιότερους και να γνωρίσουμε στους νέους και να καταγράψουμε μέσα από απλές τρέιλες καθημερινές ιστορίες τον Ζαγορίσιο πολιτισμό που δεν αφορά κάθε έναν χωριστά και ονομαστικά αλλά τη ζωή όλων των ανθρώπων που έζησαν στον αγαπημένο αυτό τόπο.

Να ξαντανέψουμε στους νέους μας —αυτός είναι ο σκοπός μας και μόνον— το Ζαγόρι μέσα από απλές ίσως κι απλοϊκές διηγήσεις, πιο ευχάριστες, πιο ζωντανές, χωρίς τον ξερό μόνολογο και τον διδακτισμό, κάτι σαν τις απλές εκείνες παραβολές του Χριστού.

Γι' αυτό κάθε προσωπική μνήμη και μαρτυρία, μόνο σαν προσωπική προβολή δεν πρέπει να εκλειφθεί.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΤΟ ΕΘΙΜΟ ΤΟΥ «ΛΟΓΟΥ»

Πέρασαν περίπου δέκα χρόνια από τότε που αναβιώθηκε για τελευταία φορά το πατροπαράδοτο έθιμο το «ΛΟΓΟΥ» - φωτιάς στο χωριό μας στην ΕΛΑΤΗ.

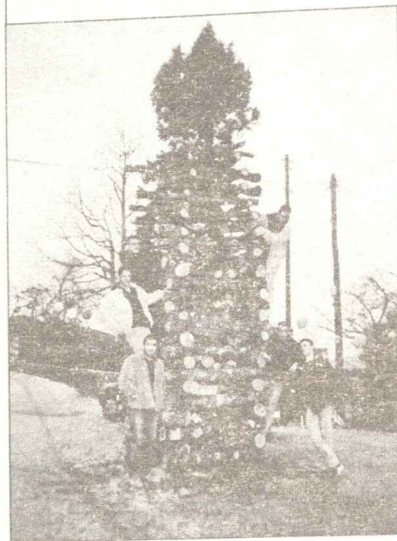
Έτσι φέτος ο «Σύλλογος Νέων» του χωριού μας στην πρώτη πλατεία της Ελάτης και με την καθοδήγηση του αιουράσιου κ. Φρίξου Θεοδώρου αποφάσισε να ξαναστήσει το περίφημο «Λόγο».

Παρ' ότι ο καιρός δεν ήταν ιδανικός, ξεκίνησε η προετοιμασία με πρώτο μέλημα το κόψιμο των ξύλων.

Πράγματι μετά από επίπονη εργασία, αλλά με ευχάριστη διάθεση κοπήκαν τα ξύλα και άρχισε το χτίσιμο του «Λόγου».

Ένα χτίσιμο με άριστη αρχιτεκτονική και ύψος έξι μέτρα.

Στο τέλος του αριστουργήματος τοποθετήθηκε ένα τεράστιο πουρνάρι.

Έτοιμος λοιπόν ο περίφημος «Λόγος» στο κέντρο της πλατείας της ΕΛΑΤΗΣ.

Μιας πλατείας διακοσμημένης ανάλογα με την περίσταση με πολύχρωμα μπαλόνια, μασκες και σαρπέντες.

Σε μια γωνία της πλατείας δύο μεγαλύτεροι ηλικίας χωριανοί, ο κ. Θανάσης Πολύζος και ο κ. Χαρίλαος Θεοδώρου αναλαμβάνουν την προετοιμασία της πατροπαράδοτης φασολάδας. Δύο τεράστια καζάνια στήνονται και αρχίζει το σιγοβράσιμο. Κατά τις επιτάμεις το απόγευμα φτάνει η πολυπόθητη στιγμή.

Ο «Λόγος» αρχίζει να καίγεται σιγά-σιγά από κάτω προς τα επάνω.

Ο κόσμος που είχε μαζευτεί και ειδικά οι ξένοι δεν πιστεύανε στα μάτια τους. Ρωτούσαν και ξαναρωτούσαν γι' αυτό το έθιμο. Οι κάμερες και οι φωτογραφικές μηχανές «δίνανε και παίρνανε».

Περίπου τριήμισι ώρες καίγεται όρθιος ο «Λόγος» και ο κόσμος κάτω από τις μελωδίες από τα «Τακούτσια»

χόρευε γύρω-γύρω από αυτό το φανταστικό θέαμα.

Πράγματι η διασκέδαση κράτησε μέχρι αργά το βράδυ.

Οι πρώτες ψυχές της βροχής αρχίζουν να κάνουν την εμφάνισή τους και ο κόσμος σιγά-σιγά αποχωρεί παίρνοντας μαζί του τις ευάστες αναμνήσεις από ένα έθιμο δεν το σπανιτάς στον υπόλοιπο ελλαδικό χώρο.

Τελειώνοντας πρέπει να ευχαριστήσουμε όλους όσους βοήθησαν να πραγματοποιηθεί αυτό το πατροπαράδοτο Ζαγοριό εθιμο και να ευχηθούμε να αναβιώνουμε κάθε χρόνο, γιατί αξίζει πραγματικά.

N.I.

Στις 12 Φεβρουαρίου ημέρα Κυριακή και ώρα 12 π.μ. ο Σύλλογος Νέων Ελάτης «Τα Παλτένια» μέσα σε μία ζεστή ατμόσφαιρα στην Ελάτη και παρουσία του Δημάρχου Κεντρικού Ζαγορίου κ. Παπαναστασίου, έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίτα του.

Ευχόμαστε στις νέες και τους νέους του Συλλόγου μας «Καλή Χρονιά» με υγεία και δημιουργία.

N.I.

Χορός της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου

Στο Ηπειρωτικό Κέντρο διασκέδασης «ΧΑΛΚΙΑΣ ΠΑΛΛΑΣ», στις 25 Φλεβάρη 2001, ημέρα Κυριακή και ώρα προσέλευσης 11.30 π.μ. πραγματοποιήθηκε ο ετήσιος χορός της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου - Ζαγορίου Αθηνών.

Μεγάλος και όμορφος χορός που θα μείνει στην ιστορία της Ένωσης μας. Τον χάρηκα πολύ τον ξεχωριστό αυτόν φετινό Τσερβαριώτικο χορό κι ένιωσα βαθιά συγκίνηση γιατί θυμήθηκα τα πιο παλιά χρόνια της Ένωσης μας, που πάντα τον γιορτάζαμε αυτόν τον ξεχωριστό χορό. Η προσέλευση των συγχωριανών ήταν απρόσμενη. Όλοι μας ανταποκριθήκαμε στο κάλεσμα του Προέδρου μας με ιδιαίτερη προθυμία και χαρά. Ήδη από τις 10 το πρωί είχαν αρχίσει να προσέρχονται οι συγχωριανοί για να πιάσουν ένα τραπέζι κοντά στην πίστα. Ο δυναμικός και δραστήριος Πρόεδρος μας Πάκης Γκογιάννος με την ακούραστη και καλосουνάτη γυναίκα του Νίκη και μαζί με το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης μας έδωσαν τον καλύτερο εαυτό τους για την επιτυχία του χορού μας.

Τι να πρωτοαναφέρω: Την τάξη που επικρατούσε στην αίθουσα καθ' όλη τη διάρκεια του χορού ή το μενού που ήταν καθ' όλα άψογο. Η μουσική ασύγκριτη, τα λίγα λόγια του προέδρου μας γεμάτα δύναμη και οράματα.

Ολόψυχα εύχομαι και του χρόνου να γιορτάσουμε το χορό μας με την ίδια επιτυχία.

Μέχρι τότε καλή υγεία σ' όλους μας.

Σαν σημείωση αναφέρω ότι δεν παρέλειψε να παρουσιάσει και όλα τα Δ.Σ. της Ένωσης μας, πράγμα που εκτιμήθηκε ιδιαίτερα από τους συγχωριανούς μας. Καθ' όλη τη διάρκεια του φαγητού μας συνόδευσαν όμορφα Ηπειρώτικα τραγούδια και μουσική.

Επίσης τραγουδίστριες του Κέντρου μας διασκέδαζαν με τα ωραία τους τραγούδια. Έτσι ανεβάζανε το θερμόμετρο του γλέντιού και ανυπόμονοι οι Τσερβαριώτες άρχισαν να χορεύουν.

Σε λίγο μάλιστα που εμφανίστηκε ο ανεπανάληπτος Γρηγόρης μας ο λαλητής του χωριού μας έγινε χερόμοσ μ' ένα ξεφάντωμα Τσερβαριώτικο από τα παλιά. Η σκυτάλη δόθηκε στα περήφανα γηραιά. Αειθαλείς και θαυμάσιοι χορευτές όλοι τους Βετεράνοι λάτρεις του Ζαγοριότικού χορού.

Χόρεψαν μικροί και μεγάλοι με την ψυχή τους. Θερμά συγχαρητήρια στο δραστήριο Δ.Σ. της Ένωσης μας και ιδιαίτερα στον ακούραστο και αεικίνητο Πρόεδρό μας τον Πάκη Γκογιάννο.

Ολόψυχα εύχομαι και του χρόνου να γιορτάσουμε το χορό μας με την ίδια επιτυχία.

Μέχρι τότε καλή υγεία σ' όλους μας.

Μια Τσερβαριώτισσα από τα παλιά

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ο αποκριάτικος χορός της Πέτρας Ζαγορίου

Οπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος πραγματοποιήθηκε στις 16 Φεβρουαρίου, με μεγάλη επιτυχία ο καθιερωμένος αποκριάτικος χορός του «Συλλόγου των εν Ιωαννίνους Πετριωτών».

Ο χορός έγινε στο κέντρο «ΚΕΛΑΡΙ» του κ. Χρήστου Γιαννούτσου κάτω από την άσπρη οργάνωση και φροντίδα του πάντα δραστήριου Προέδρου του Συλλόγου κ. Κων/νου Τσολιού με την συμπαράσταση όλου του Δ.Σ. (Αντιπρόεδρος: κ. Αθ. Παπακώστας, Γραμματέας: κ. Π. Τσιατούρα, Ταμίας: κ. Κων/νος Δαλαγγέλης, Υπεύθυνη Δημ. Σχέσεων: κ. Μ. Παπακώστα, Σύμβουλοι: κ. Αρ. Σπύρου και κ. Κων/νος Παπαναστασίου).

Το χορό της Πέτρας τίμησαν με την παρουσία τους ο βουλευτής του νομού Ιωαννίνων κ. Κων/νος Τσιουλάς, ο Δήμαρχος Ανατολικού Ζαγορίου κ. Σωτ. Σπυριδάκης, ο πρόεδρος του Δημ. Συμβουλίου κ. Χρήστος Παπατόλης, οι Δημ. Σύμβουλοι κ. Κων/νος Δαλαγγέλης, κ. Ι. Ρούσκας, κ. Χρ. Ζώμπρας, οι πρόεδροι των δημο-

τικών διαμερισμάτων Πέτρας: Κων/νος Παπαζώης, Ιτέας: Ι. Νίκας, Καβαλαρίου: Β. Θάνας, ο συνταγματάρχης Αστυνομίας (και Διοικητής Τμήματος Τάξης Ιωαννίνων) κ. Β. Βραχάς καθώς

και πολλοί φίλοι του χωριού μας.

Η βραδιά χαρακτηρίστηκε από

κέφι και ζωντάνια αν και την παράσταση έκλειψαν οι «έφηβοι» του χωριού μας κ. Δ. Λεονταρίδης και κ. Δ. Παπακώστας με το λεβέντικο χορό τους!

Αξίζουν, όμως, ευχαριστίες και συγχαρητήρια σ' όλους τους συγχωριανούς και φίλους του χωριού που με τη συμμετοχή τους και το ατέλειωτο και αυθόρμητο κέφι τους κράτησαν το γλέντι μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες!

Θα ήταν όμως παράλειψη αν δεν έδινε κανείς συγχαρητήρια τόσο στον διευθυντή του κέντρου «ΚΕΛΑΡΙ» κ. Χρήστο Γιαννούτσο, για την ταχεία εξυπηρέτηση και τα εκλεκτά φαγητά όσο και στην ορχήστρα του κέντρου και τους δημοτικούς τραγουδιστές κ. Σ. Κόκκινο και κ. Γ. Κάκο που με τα παραδοσιακά τους τραγούδια έκαναν τη βραδιά ομορφότερη.

Χρόνια πολλά λοιπόν σε όλους (ακόμα και σε αυτούς που μας ξέχασαν) και ευχόμαστε του χρόνου να είμαστε όλοι καλά και έτοιμοι να βρεθούμε ξανά και να διασκεδάσουμε όλοι μαζί!

Το χειμωνιάτικο αντίμωμα της Αδελφότητας του Παπίγκου με εκείνης του Αγίου Μηνά

Την Κυριακή 4-2-2001, η αδελφότητα του Παπίγκου, έσμιξε με εκείνη του Αγίου Μηνά στην κοσμική ταβέρνα «Αθήνα 82», για ένα χειμωνιάτικο γλέντι.

Η συνέντευξη αυτή των αδελφότητων από τα δύο αυτά γειτονικά χωριά του Ζαγορίου, που για πρώτη φορά πραγματοποιήθηκε φέτος, μας έδωσε την ευκαιρία, εκτός από το να βρεθούμε κοντά με συγχωριανούς, γνωστούς και φίλους να διασκεδάσουμε με τη μουσική και τα τραγούδια του τόπου μας, καθώς

και τους απηύθυνε θερμές ευχές. Ακολούθως, ο πρόεδρος της αδελφότητας του Αγίου Μηνά, Βασίλης Π. Στεργίου, ευχαρίστησε τον κόσμο για τη συμμετοχή του στη σημαντική αυτή γιορτή και ευχήθηκε καλή διασκέδαση.

Στη συνέχεια, οι πρόεδροι των δύο αδελφότητων, άνοιξαν το χορό και ακολούθησαν σταδιακά όλοι οι παρευρισκόμενοι, καθώς το κέφι και ο ενθουσιασμός φούντωναν ώρα με την ώρα.

Το γλέντι άρχισε στις 2:00 το μεσημέρι και τελειώσε αργά το απόγευμα. Κατά τη διάρκεια της γιορτής, έγινε και η κοπή της παραδοσιακής πρωτοχρονιάτικης πίτας, που λόγω των περιστάσεων, έκρυβε αντί για ένα, δύο φλουριά! Οι δύο λοιπόν τυχεροί, μαζί με την εύνοια της τύχης για τη νέα χρονιά που συμβολίζει το φλουρί, κέρδισαν και από ένα μπουνκάλι κρασί.

Τον χορό τίμησαν με την παρουσία τους πολλοί επίσημοι, πλήθος κόσμου από τα δύο χωριά, καθώς και πολλοί φίλοι του Ζαγορίου.

Στην αρχή της εκδήλωσης, ο πρόεδρος της αδελφότητας του Παπίγκου Νικόλαος Τσίλλης, καλωσόρισε τους παρισταμένους

Γεωμάκα Ράνια

Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγέλων

Το Σάββατο 17 Μαρτίου, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγέλων έκανε τον Αποκριάτικο χορό του στο εξοχικό κέντρο «Λιμνοπούλα» με το δημοτικό συγκρότημα του χωριανού μας.

Πολλοί χωριανοί και φίλοι τίμησαν το χορό με την παρουσία τους.

Ο Πολ. Σύλλογος βράβεψε τους αριστούργους μαθητές που πέρασαν στα ΑΕΙ και ΤΕΙ.

Τα βραβεία παρέδωσαν, ο δήμαρχος Γαβριήλ Παπαναστασίου, ο πρόεδρος του Πολ. Συλλόγου Γκογιάννης Ξενοφών, ο πρόεδρος του Τοπικού Κάστενος Παναγιώτης, ο πρόεδρος του Πνευματικού Κέντρου Νίκος Τσαπάλης και ο αντιδήμαρχος Ζαρκάδας Βασίλειος.

Υπήρξε και λαχειοφόρος αγορά με πλούσια δώρα. Τα πρώτα μεγάλα δώρα κέρδισαν η κ. Κυριακή Αλκίνοη και ο Χρηστάκης Κάστενος.

Το γλέντι κράτησε μέχρι πρωίας και οι χωριανοί έφυγαν ευχαριστημένοι από την θαυμάσια βραδιά που πέρασαν.

Το Σάββατο της δεύτερης

Αποκριάς ο Πολ. Συλ. Ασπραγγέλων άναψε την παραδοσιακή αποκριάτικη φωτιά στην πλατεία του χωριού.

Προσέφερε φασολάδα, νηστίσιμα, εδέσματα, παραδοσιακές πίτες, ψητά κοτόπουλα και άφθονο κρασί στους χωριανούς και επισκέπτες του χωριού.

Πολλοί χωριανοί νοσταλγοί των παλιών εθίμων ντύθηκαν καρναβάλια, άλλοι με χειροποίητες «μακαβαδένιες» μασκες και άλλοι με σύγχρονες. Το πιο εντυπωσιακό καρναβάλι ήταν ο δάσκαλος Κώστας Κατσώνης με την στολή του «πατά» που μας καταβρόχινε με το θυμιατό του.

Παρ' όλη την κρύα βραδιά και το τσουχτερό αέρα η διασκέδαση των χωριανών κράτησε μέχρι αργά χορεύοντας γύρω από την φωτιά που έκαψε τα πουρνάρια στέλνοντας τις σπιτικές μέχρι τον ουρανό, και τραγουδώντας το παραδοσιακό αποκριάτικο τραγούδι: «Πράτς-προύτς του πουρνάρ' έφαρε ου λύνους του γουμάρ' μες τ' Γκογκ του χουράφ».

Ευχόμαστε και του χρόνου μεγαλύτερη συμμετοχή.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΠΗΡΑΜΕ

Με καθυστέρηση έφθασαν στο περιοδικό μας δυο θαυμάσια ημερολόγια του 2001 από δύο χωριά του Ζαγορίου: του Διλόφου και της Λαίστας. Έκδοση με πολύ μεράκι των αντίστοιχων Πολιτιστικών Συλλόγων.

Και τα δυο με παλιές φωτογραφίες: Του Διλόφου από την κοινωνική ζωή του χωριού, της Λαίστας αποκλειστικά με φωτογραφίες από τη ζωή και την ιστορία του Δημοτικού Σχολείου του χωριού, που έκλεισε τη δεκαετία του '70, όπως τα περισσότερα σχολεία του Ζαγορίου.

Εύγε στους Συλλόγους και σ' όσους μόχθησαν για την έκδοση των δύο ημερολογίων.

«Το Ζαγόρι μας»

Γάμος στη κεντρική εκκλησία του Διλόφου το 1920

Λαίστα

Χειμώνας, 1970. Το σχολείο ποτέ δεν έκλεισε από το χιόνι. Έκλεισε λίγα χρόνια αργότερα από έλλειψη παιδιών...

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

ΠΕΤΡΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΜΑΡΙΑ Δ.
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Απεβίωσεν εις Φιλαδέφειαν Αμερικής η πολύτεκνος ΜΑΡΙΑ Δ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ, το γένος ΔΑΛΑΓΓΕΛΗ, από την Πέτρα Αν. Ζαγορίου, εις ηλικίαν 92 ετών. Τα εκεί οικογενειακώς ξενητεμένα παιδιά της, Κωστάκης, Νίκος, Ιωάννης, Ρήνα, Βαγγελίτσα και Αριστούλα μετέφεραν την σωρόν της νεκρής μητέρας των στην ιδιαίτε-
ραν πατρίδα, το χωριό Πέτρα, στο σπίτι τους, όπου προσήλθον συγγενείς, φίλοι και όλοι οι χωριανοί για συλλυπητήρια και παρηγοριά. Την επομένη εγένετο η κηδεία της στον Ι. Ν. Αγίου Νικολάου παρουσία πλήθους κόσμου. Αντί στεφάνου κατετέθησαν σημαντικά χρηματικά ποσά εις την Εκκλησίαν του χωριού. Η αείμνηστη κυρά Μαρία έχαιρεν μεγάλης εκτιμήσεως και σεβασμού απ' όλο το χωριό δια τον εξαιρετικόν χαρακτήρα της, την καλοσύνη της, τις καλές πράξεις της. Και διότι υπήρξεν υπόδειγμα καλής Χριστιανής και υπερίφανης Ελληνίδος.

Αύτη προσέφερεν πολλάκις μεγάλες χρηματικές δωρεές στην Εκκλησίαν του χωριού μας και ενίσχυσε το έργο της ανακαινίσεως και αγιογραφίσεως του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου.

Ο Κύριος ας αναπαύσει την ψυχήν αυτής μετά των Δικαίων και ας χαρίζει στις οικογένειες των παιδιών της, εγγόνων και δι-
σεγγόνων μακροζωϊαν, υγείαν, ειρήνην, αγάπην και κάθε, εν Χριστώ, οικογενειακήν ευτυχίαν.

Ο υποφαινόμενος μεγάλος αδελφός της, που λόγω σοβαρών προβλημάτων κινητικής αναπηρίας, κατάκοιτος δυστυχώς, δεν μπόρεσε να παραστώ στην κηδείαν.

Δέχτηκα τηλεφωνικώς και γραπτώς πλήθος ευχών συλλυπητηρίων και παρηγορίας.

Αισθάνομαι την υποχρέωσιν και δημοσίως να εκφράσω προς όλους, τις θερμές ευχαριστίες μου, διότι είχαν την καλοσύνην και την χριστιανικήν αγάπην να σπεύσουν να με συλλυπηθούν και να με παρηγορήσουν δια τον θάνατον της προσφιλούς αδελφής μου, ευχόμενος να έχουν όλοι μακροζωϊαν, υγείαν, χαράν, ειρήνην και κάθε, εν Χριστώ, προσωπικήν και οικογενειακήν ευτυχίαν.

Με αγάπην Χριστού και εκτίμησιν
Ο Διδάσκαλος
ΑΓΓΕΛΟΣ Κ. ΔΑΛΑΓΓΕΛΗΣ

Θ. ΚΟΥΣΟΥΡΗΣ:
Ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

Μέρα και νύχτα ξάγρυπνη με μάτια δακρυσμένα τον ταχυδρόμο να φανεί στην πόρτα περιμένει... Τα παλαιά εκείνα χρόνια κάποιος από το σπίτι πήγαινε στα ξένα να βρει μια καλύτερη τύχη ζωής, διότι ο τόπος ήταν άγονος και αυτή η ξενιτιά που διαρκούσε και χρόνια ανάγκαζε την οικογένεια στο χωριό να περιμένει με λαχτάρα τον ταχυδρόμο να τους φέρει κάποιο γράμμα ιδιαίτερα με ευχάριστα νέα.

Σε αυτή σχεδόν την περίοδο εχορημάτισε ταχυδρόμος και ο από το Σκαμνέλι καταγόμενος για το πιο αλαργινό ταξίδι, που από εκεί που δεν γυρίζουν ξεκίνησε στις 27 Ιανουαρίου τόσο ξαφνικά ο ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΥΣΟΥΡΗΣ ο ακούραστος, ο απτόητος, ο πρόσχαρος. Δεν υπάρχει πια. Δεν θα πάρει το δρόμο Σκαμνέλι, Λάιστα, Βοβούσα, δεν θα ετοιμάσει την σάκκα από βραδίσ και το πρωί πρωί να ξεκινήσει για την μεγάλη του αποστολή, διότι η αποστολή ενός ταχυδρόμου είναι μεγάλη, διότι εκεί μέσα στη σάκκα κρύβονται μυστικά ευχάριστα και δυσάρεστα.

Με χαρά ξεκινούσε το ταξίδι της αποστολής αντιμετωπίζοντας άσχημες καιρικές συνθήκες με χιόνια και βροχές, αλλά και μέσα στη φοβερή τότε αγριεμένη φύση να του συμβεί και κάτι. Και όμως όλα αυτά τα αφήνουμε ακόμη και τα ορμητικά νερά των ποταμών προς Λάιστα που δεν είχαν γέφυρα αρχικά και όταν όλα αυτά παίρνανε το τέλος και αν κουρασμένος αντίκριζε τον αναμενόμενο κόσμο γελαστός ένιωθε σαν να μην είχε κουρασθεί. Αυτός ήταν ο αείμνηστος Θ. Κουσούρης που άφησε ένα όνομα αντάξιο της αποστολής, διότι τον κοσμούσαν η καλοσύνη, η τιμιότητά του, η παρέα με τους φίλους και γνωστούς. Μετά το τέλος της υπηρεσίας του παίρνοντας τη σύνταξη, πήρε ένα σπιτάκι. Πάντρεψε την ενάρετη κόρη του ΕΛΕΝΗ, υπόδειγμα στο Νοσοκομείο Χατζηκώστα. Ενυμφεύθη ένα συνάδελφο ταχυδρόμο, ένα εξαίρετο παιδί που από τα πρώτα του βήματα φαίνεται ότι θα ακολουθήσει τα αχνάρια του πεθερού αν και δεν θα υπάρχουν χιόνια και πάγοι όπου υπηρετεί. Από το γάμο τους απέχτησαν δυο αγγε-
λουδία κοριτσάκια που ο αείμνηστος τόσο αγάπη έτρεφε γι' αυτά.

Στις 26 Ιανουαρίου ήτο στο δικό μου σπίτι πολύ ευδιάθετος μας χαίρτηκε και έφυγε χαρούμενος. Λες και είχε προαίσθηση ότι την

άλλη μέρα η ψυχή του θα πετούσε στον ουρανό και το σώμα του θα το αγκάλιαζε η γη της πατρίδας του και δεν θα τον βλέπαμε άλλη φορά.

Όμως στη μνήμη μας θα είναι ολοζώντανος και θα χαμογελάει για να ανταλλάξωμε αστεία και χαμπέρια.

Ο Θεός ας χύσει βάλασμο παρηγορίας στην πικραμένη οικογένειά του, τα αδέρφια του και τους συγγενείς του.

Αείμνηστε Θεόδωρε, εύχομαι ο Θεός να σε τάξει μεταξύ των δικαίων, στέλνοντάς σου ένα μικρό δάκρυ.

Αιωνία σου η Μνήμη
Αθανάσιος Πάνος
εκ Λαϊστης

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΟΠΑΛΗΣ

Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα, στα τέλη του Γενάρη, ένας καλός μου φίλος από τα παλιά, ο Γιάννης Τοπάλης, συνταξιούχος κοινοτικός Γραμματέας της Λάιστας.

Γέννημα και θρόμμα του πιο απομακρυσμένου χωριού του Κεντρικού Ζαγοριού ο Γιάννης και γαμπρός του μ. γιατρού Ιωαννίδη, είχε χάσει τη γυναίκα του Σταματία πριν από τρία χρόνια επίσης στην Αθήνα, όπου διέμεναν οικο-

γενειακά με την έγγαμη θυγατέρα τους.

Ο Γιάννης ήταν καλός υπάλληλος, πρόθυμος και καλοδιάθετος άνθρωπος, έτοιμος να προσφέρει τις υπηρεσίες του, σε όποιον τον χρειαζόταν. Είχε μια μεγάλη καρδιά και παραγωγικά δάση του, που δυστυχώς αποδεκατίστηκαν το περασμένο καλοκαίρι από πυρκαγιά.

Όταν το 1960 είχα αναλάβει τη χάραξη και εκπόνηση μελέτης για τη διάνοξη δασοδρόμου στο κοινοτικό δάσος μέχρι τους Τρεις Λάκκους (αξιολογήθηκε αργότερα με επιτυχία), ο Γιάννης με συνόδευε κάθε μέρα και έτσι με διέπει-
λυνε στον καθορισμό των υποχρεωτικών σημείων διάβασης του δρόμου.

Στην επιστροφή κάναμε στάση στη «Τζουγκάλα» να ξεκουραστούμε στα σαρακατσάνικα κωνία του Κάλλη και κανόνιζε να απολαμβάνουμε και μια καλή πί-
παρα με πρόβειο γάλα.

Στην κόρη του και τους συγγενείς του θερμά συλλυπητήρια και Πανάγαθος ας αναπαύσει τη ψυχή του κι ας είναι ελαφρύ το χώμα της Αττικής γης που τον σκέπασε. Αιωνία του η Μνήμη!

ΚΑΙ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

Θάνατοι

— Έφυγε ξαφνικά με το χαμόγελο στα χείλη η Λουκία Παππά-Καρπούζη από τα Άνω Πεδι-
νά, αφού χαίρετσε όλους τους φίλους και συγγενείς.

Η κηδεία της έγινε στο Κοιμητήριο του Ζωγράφου στην Αθήνα στις 3 Μαρτίου. Υπήρξε υπόδειγμα αγάπης και καλοσύνης.

Ο πατήρ Ιάκωβος που ποτέ δεν ξεχνούσε, πιστεύω πως την περίμενε να την οδηγήσει στην αιώνια βασιλεία των ουρανών.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα της γης που τη σκέπασε.

Α.Ξ.

ΑΡΙΣΤΗ

Θάνατοι

— Για τον Κρητικό Δημήτρη Αγγελάκη, οι μαντινάδες και τ' ανέκδοτα τέλειωσαν στις 10/3/01. Αθόρυβα ταξίδεψε για την άλλη ζωή. Πολύς κόσμος τον αποχαιρέτησε στο Β' νεκροταφείο Αθηνών. Στη σύζυγό του χωριανή μας Φαίδρα και την οικογένειά της θερμά συλλυπητή-
ρια.

Στ. Συκ.

ΒΙΤΣΑ

Συγχαρητήρια

— Τ' αδέρφια Καλλιρρόη και Θανάση, παιδιά της Μιράντας και του Τάκη Χατζαρόπουλου, που πήραν τα πτυχία τους, Αγγλικής Φιλολογίας του Κολεγίου Αθηνών η πρώτη και ο δεύτερος του τμήματος Ιχθυολογίας και Αλιείας των ΤΕΙ Θεσπρωτίας, εγκάρδια συγχαίρουμε και τους ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

Κούλα - Ηλέκτρα -
Φίλιππος - Λάμπρος

ΒΩΒΟΥΣΑ

Γεννήσεις

— Η Δέσποινα Χατζή-Ροκκά,

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

Συγχαρητήρια

«Το Ζαγόρι μας» συγχαίρει θερμά την Πάνω Σουδενιώτισσα Άντα Αθ. Φωτιάδη για την επάξια ανάδειξη της σε Δ/τρια της Ψυχιατρικής Κλινικής του Νοσοκομείου «Χατζηκώστα».

ΖΩΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ο πατέρας της από Βοβούσα-Ζαγορίου Ιωαννίνων, η μάνα της Αθηνά από Βέροια, ο σύζυγος Βαγγέλης Ρόκας από το Παλιόχωρι Συρράκου, έχουν μια κορούλα όμορφη και έξυπνη, την Αθηνά-Ελβίρα 6 ετών.

Η μητέρα πρόσφατα γέννησε αγοράκι χαριτωμένο, προς μεγάλην χαρά αμφοτέρων των οικογενειών!

Οι γονείς κατοικούν στην Αθήνα, το δε μωρό γεννήθηκε στην Βέροια.

Να τους ζήσει.

«Το Ζαγόρι μας»

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Συγχαρητήρια

— Εκφράζω τα θερμά μου συγχαρητήρια στον εγγονό μου Γιώργο Τσελεπή, που πήρε επάξια το πτυχίο Οικονομικών του Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης.

Ο παππούς
Αθανάσιος Λιόντος

— Στον Αλέκο Κ. Ντιναλέξη, που ανέλαβε Υπ/ντής στο Κατάστημα Ιωαννίνων της Γενικής Τράπεζας, ευχόμαστε και σ' ανώτερα.

Δημήτριος Χρ. Λουτσάρης
μετά της παρέας

Γεννήσεις - συγχαρητήρια

— Εκφράζουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια στο Γιώργο και την Θέα Μητρογιάννη για την κορούλα που απόχτησαν. Να είναι τυχερή και υγιής.

Οικογ. Αποστόλου Ντιναλέξη
Οικογ. Αλκιβιάδη Ντιναλέξη

Συλλυπητήρια

— Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών, εκφράζει τη βαθιά του λύπη για την απώλεια της συγχωριανής μας Ελένης Στρατίκη-Εμμανουήλ και εκφράζει τα θερμά του συλλυπητήρια στην οικογένεια του Νότη Οικονόμου και τους άλλους συγγενείς της.

Κ. ΣΟΥΛΕΝΑ

Συγχαρητήρια

— Στην οργανωμένη μας εγ-

γώνη και ανηψιά μας Ειρήνη Συνοδινού που πήρε το πτυχίο της Ιατρικής από το Πανεπιστήμιο της Φερόρας (Ιταλίας), την αγάπη μας, θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Η γιαγιά της Ρίνα Κ. Γεωργίου
η θεία της Λούλα Γεωργίου-
Χρυσικοπούλου

ΚΗΠΟΙ

Μνημόσυνα

— Την Κυριακή, 11 του Μάρτη, έγινε στους Κήπους το ετήσιο Μνημόσυνο της Κλεοπάτρας Σωτηροπούλου, μιας σεβαστής και καλής ξαγορίσας νοικοκυράς. Στα παιδιά της και τα εγγόνια της να ζήσουν να τη θυμούνται και νάχουν την ευχή τους.

«Το Ζαγόρι μας»

Πένθη

— Στις 9 του Μάρτη πέθανε στα Γιάννινα, όπου και κηδεύτηκε ο Νικόλαος Δέρβας από τους Κήπους, ένας πολύ καλός άνθρωπος και οικογενειάρχης.

Ήταν γνωστός ως Νίκος Ψαράς και συμμετείχε σε διάφορες κομπανίες (ταξίμια) Ζαγορίσιων οργανοπαικτών.

Έπαιζε τέλειο λαούτο και διακρίνονταν για την απόδοση με καλή καθαρή και γλυκεία φωνή των παραδοσιακών ζαγορίσιων τραγουδιών. Στη γυναίκα του Σεβαστή, στα παιδιά του και τους συγγενείς του θερμά συλλυπητήρια.

Κ.Δ.Χ. «Το Ζαγόρι μας»

ΜΑΝΑΣΣΗΣ

Θάνατοι

— Πέθανε στην Αθήνα ο χωριανός μας Βαγγέλης Εμμανουήλ, ετών 77. Ο Βαγγέλης της Χριστοδούλας της Μουχτάρας όπως ήταν γνωστός κι αυτό γιατί ο παππούς του ήταν Μουχτάρης στον Μανασσή για πολλά χρόνια. Τα τελευταία χρόνια είχε κτίσει σπίτι στο χωριό και έτρεφε μεγάλη αγάπη για τον Μανασσή και το Ζαγόρι. Στη γυναίκα του, τα παιδιά του και τις αδελφές του θερμά συλλυπητήρια.

Οικ. Γεωργίου Καρρά

— Πέθανε στην Αθήνα η Ευτυχία, ετών 80. Γεννημένη στη Μανασσή, παντρεμένη με τον καλώςατο Δήμο Τενόπουλο. Στην κόρη της και γαμπρός της Παύλο Παλούκα θερμά συλλυπητήρια.

Οικ. Γεωργίου Καρρά

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Βραβείο στη μνήμη
Ανδρέα Θεμελή

Ευχαριστήριο

— Ευχαριστώ θερμά το συγχωριανό μας κ. Σπύρο Θεμελή ως αποδέκτης του χρηματικού βραβείου για το έτος 2000, το οποίο καθιέρωσε στη μνήμη του αείμνηστου πατέρα του Ανδρέα Θεμελή.

Στέφανος Βαλαδήμας

ΦΡΑΓΚΑΛΕΣ

Θάνατοι

— Στις 8 Μαρτίου πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα η Μαριάνθη Μπίμπη-Κόριμπος.

Σ' όλους τους συγγενείς της ειλικρινή συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

Συλλυπητήρια

— Ο αδόκητος θάνατος του πολυαγαπημένου μας θείου Θανάση Σακελλαρίδη, μας γέμισε πόνο και θλίψη και η θλίψη μας γίνεται ακόμα μεγαλύτερη, γιατί σοβαροί λόγοι υγείας δεν μας επέτρεψαν να παραβρεθούμε στην κηδεία του.

Από τα βάθη της ψυχής μας εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια στην οικογένειά του, ευχόμενοι ο Κύριος να αναπαύσει την ψυχή του.

Κούλα - Χρύσανθος
και παιδιά

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Συγχαρητήρια

Στο συμπατριώτη μας γιατρό Δημήτρη Χριστοδούλου, γιό του δικού μας Κώστα Χριστοδούλου για την απόκτηση της ειδικότητας του γαστρο-εντερολόγου, εκφράζουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια και πάντα επιτυχίες.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ
και η Συντ. Επιτροπή

Το ΖΑΓΟΡΙ μας, τ. 275

ΜΑΡΤΙΟΣ 2001

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΚΑΤΩ ΣΟΥΛΕΝΑ

— Στη μνήμη της μητέρας και για-
γιάς τους Ισμήνης Καλαντζή, προσέφε-
ραν στο Μορφωτικό Σύλλογο Κάτω Πε-
δινών:

• Η οικ. Σταύρου Γιαννοπούλου
50.000 δρχ. για τις εκκλησίες του χωρι-
ού.

• Η οικ. Σωτήρη Γιαννοπούλου
30.000 δρχ. υπέρ Αγίων Ταξιαρχών.

• Ο Θωμάς Γιαννόπουλος 20.000
δρχ. υπέρ Αγίων Ταξιαρχών.

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

— Η κυρία Ρίκα Ευθυμίου Τζαφέρη,
εδώρησε εις την Κεντρικήν Εκκλησίαν
Αγίου Νικολάου Λεπτοκαρυάς ένα με-
γάλο κηροπήγιο και τρία καλύμματα
Αγίου ποτηρίου και άρτο φορίου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή
ευχαριστεί

ΜΟΝΟΔΕΝΑΡΙ

— Οι αδελφοί Μανώλης και Τούλης
Πατεράκης, προσέφεραν το χρηματικό

ποσό των 400.000 δραχμών για τη συ-
ντήρηση των Ιερών Ναών Αγίου Αθανά-
σιου, Αγίου Γεωργίου, Αγίων Πάντων
κλπ.

— Επίσης μεγάλα χρηματικά ποσά
προσέφεραν και άλλοι συγχωριανοί
μας για την ανέγερση κοιμητηρίου εντός
του προαυτίου χώρου στον «Αι-Γιωρ-
γη». Οι προστάτες Άγιοι του χωριού
μας ας το έχουν όλων καλά και να τους
οδηγούν πάντα σε πράξεις αγαθοεργίας.
Σ.Θ.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

— Για την Ιερά Μονή Αγίας Παρα-
σκευής Σκαμνελίου κατέθεσαν ο Στυ-
λιανός Πίπας το χρημ. ποσό των 50.000
δραχμών. Επίσης η Πολυξένη Γιωργάκη
ή Τζάσιου το χρηματικό ποσό των
10.000 δρχ. στη μνήμη των αδελφών και
συζύγου της.

— Για τον Ιερό Ναό Αγίων Αποστό-
λων ο Μπαρδάκης Πέτρος 7.000 δραχ-
μές και ο Αναστάσιος Δερέκας στη μνή-
μη των γονέων του 5.000 δραχμές.

Ο Ταμίας Αγίων Αποστόλων
Απόστολος Σουκοβέλος
ευχαριστεί θερμά

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

10.000

Βαρκούκη Κ. Μαρία
Βαρκούκη Νίκα
Βατζιά Ανθοπούλου Σοφία
Σκόδρα Ευδοξία
Τσιάντη Χρυσάνθη

8.000

Δέμκας Γεώργιος
Κεκρίδου Κλεονίκη

6.000

Βασδέκη Ελένη
Βασδέκη Σοφία
Μανδάλα Μ. Αριάδνη
Παγούνη Μ. Μάγδα
Παπακώστα Φ. Μαίρη
Τζαμίχα Καντζά Αθηνά
Τσουγιάς Μάξιμος

5.000

Αποστολίδης Κων/νος
Βαστέλη Θέρμα
Βερτοδούλου Πηνελόπη
Βογιάς Απόστολος
Βράνλια Φρόσω
Δάλλας Κων/νος
Δερβένη Δημήτρα
Δούκα Νίτσα

Ζωίδου Αλεξάνδρα
Καμάλης Βύρων
Κοντοδόμος Χαρίλαος
Κοντοκόλης Βασίλειος
Λιόγκας Θρασύβουλος

Μητσίδη Ελένη
Μητσίδη Ιωάννης
Μίκου Ιφιγένεια
Μισίου Μ. Έλλη

Ντιναλέξη Αθηνά
Οικονόμου Ειρήνη
Οικονόμου Παντελής

Παπαγεωργίου Ηλίας
Παπαθανασίου Ελευθέριος
Παπανικολάου Ιωάννης

Σοφianoπούλου Αλκμήνη
Στουκίδης Μιχαήλ
Χρόνη Αριστέα

4.000

Σπυρίδωνος Σοφία

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

15.000

Βαταβάλης Κων/νος (5)

10.000

Ιωαννίδου Καίτη (3)

9.000

Καψάλης Κων/νος (3)

Σουρανάκης Κων/νος (3)

7.000

MITSIADIS BYRON (1)

6.000

Βαταβάλης Ανδρέας (2)

Βουλοδήμος Γεώργιος (2)

Βουλοδήμου Φωτεινή (2)

Γραβάνη Δ. Έλλη (2)

Δέμκα Μπίκη Όλγα (2)

Δέμκα Σανοζίδη Βασιλική (2)

Οικονόμου Ελένη (2)

Παναγιωτακόπουλος Κων/νος (2)

Παπαβασιλείου Κων/νος (2)

Πάσχος Νικόλαος (2)

Σουλτάνος Βασίλειος (2)

Τσιγαρά Καραγιάννη Ευτέρπη (2)

Τσολάκης Φρίξος (2)

3.000

Αθανάσιος Κώστας

Αποστολίδης Βασίλειος

Αποστόλου Ανδρέας

Αποστόλου Ηλέκτρα

Αποστόλου Κλεοπάτρα

Βαλαδήμας Πέτρος

Βασδέκης Νεοπόλεμος

Βέλλος Απόστολος

Βέλλου Θάλεια

Βουγάνης Αναστάσιος

Γιαννακού Βιργινία

Γιώτη Αριόνη

Γκερλέ Μπίστα Δέσποινα

Γκόγκος Δημοσθένης Ιερεύς

Δαλαγγέλης Άγγελος

Δήμου Κων/νος

Δούκα Φιλομήλα

Ιγνατιάδης Γεώργιος

Καλέας Προκόπιος

Καναβέλης Αθανάσιος

Καπελλίδης Γεώργιος

Καπελλίδης Μανώλης

Καπελλίδης Σπύρος

Καραμπά Ιοκάστη
Καψάλης Σωτήριος
Κέφαλος Βασίλειος
Κιουρτσινάκη Μαίρη
Κοντογιάννης Κων/νος
Κοντοδήμου Τ. Νίκη
Κουκομελίδης Κων/νος
Κρυστάλλη Βλάχου Άννα
Κωστάκης Απόστολος
Κώτσιου Ηλέκτρα
Λαδιάς Γεώργιος
Λιόγκα Σακκά Βούλα
Λιόντος Αθανάσιος
Λιόντος Παναγιώτης
Λιόντου Τ. Κλεονίκη
Μάνθος Φωκίων
Μητσίδη Δάφνη
Μητσιμάρης Δημήτριος
Μιχαλοπούλου Βέλλη Κούλα
Μπαλατσός Ιωάννης
Μυριούνης Σπυρίδων
Νούλη Ευγενία
Ντακαρέλης Ιωάννης
Ξάνθος Μιχαήλ
Ορειβατικός Σύλλογος Παπίγκου
Παπακωστίδης Γεώργιος
Παπανίκας Παύλος
Παπάνου Τσουκανέλη Έλλη
Παπαρούσης Διονύσιος
Πολύζος Δημήτριος
Πολύζου Ελένη
Σαούλιας Ηλίας
Σαράντης Χρήστος
Σουσιόπουλος Ιωάννης
Σουσιόπουλος Νικόλαος
Σουσιόπουλος Αδρίμη Εφη
Στεφάνου Αθανάσιος
Τσεκούρα Χαρίκλεια
Τσουμάνη Ειρήνη
Φίτσιος Χρήστος
Φωτέτσιος Κων/νος
Χασιώτη Βασιλική
Χριστοδούλου Δημήτριος
Χριστοδούλου Ελευθέριος
Χρόνη Π. Μαρίκα

ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθ-
μοί, δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Η κ. Λευτεριώτου Αглаΐα 50.000 δρχ.

— Η κ. Μιχαλοπούλου Βέλλη Κούλα στη μνήμη του

Αθανάσιου Σακελλαρίδη 7.000 δρχ.

— Η κ. Μίσου Μ. Έλλη στη μνήμη των γονέων της 5.000 δρχ.

— Η κ. Ντιναλέξη Φράγκα Μαγδαληνή στη μνήμη της Φαιναρέ-
της Χρόνη 5.000 δρχ.

— Ο κ. Ξάνθος Ιάσων στη μνήμη της θείας του Λουκίας Καρπού-
ξη 5.000 δρχ.

— Ο κ. Δαλαγγέλης Άγγελος στη μνήμη της αδελφής του Μαρίας
Δ. Παπαϊωάννου 2.000 δρχ.

Η Σ.Ε. ευχαριστεί θερμά

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΞΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ

2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

3. ΖΑΡΙΔΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

4. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ

5. ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΛΥ

6. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

7. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

8. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

9. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

10. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

★

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

Πρόεδρος Ι.Α.Ε.Ζ.

Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

★

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 27.105

★

Στο ρεπορτάζ:

Κ. Δ. Χριστοδούλου

★

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,

εμβάσματα:

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Σίμα 4 Ιωάννινα 454 44

και Μυροπωλείο

ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Ιωάννινα 45444.

Κατώτερη ετήσια

συνδρομή δρχ. 3.000

Για το εξωτερικό δρχ. 6.000

ή 20 \$ ΗΠΑ

★

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΣΥΛΒΙΑ ΓΚΟΥΝΟΠΟΥΛΟΥ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ

Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.

28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπερή)

Τηλ. 20.544 - 27.845

Ιωάννινα 454 44